

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи
Дніпровського національного
університету імені Олеся Гончара
Олег **МАРЕНКОВ**

« 16 » _____ 2026 р.

ВИСНОВОК

Про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації
Трикози Тетяни Вікторівни
«**Напрямки вирішення проблеми неефективності первинного фінансового моніторингу в просторі національного законодавства**», представленої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право.

ВИТЯГ

**з протоколу № 3 міжкафедрального семінару
юридичного факультету Дніпровського національного університету
імені Олеся Гончара від 02 червня 2026 року**

ПРИСУТНІ: 17 з 17 членів наукового семінару.

ГОЛОВУЮЧА: д-р. юрид. наук, проф. **Т. В. Корнякова** (12.00.08 - кримінальне право і процес), професорка кафедри адміністративного і кримінального права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

СЕКРЕТАР: канд. юрид. наук, доц., каф. цивільного, трудового та господарського права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара **О. А. Грабильнікова** (12.00.02 - конституційне право, муніципальне право).

ПРИСУТНІ: д-р юрид. наук, проф. **О. Л. Соколенко** (12.00.07 – адміністративне право і процес); д-р. юрид. наук, проф. **Т. В. Корнякова** (12.00.08 – кримінальне право і процес); д-р. юрид. наук, проф. **Н. С. Юзікова** (12.00.08 – кримінальне право і процес); канд. юрид. наук, доц. **О. П. Литвин** (12.00.07 – адміністративне право і процес); д-р. юрид. наук, проф. **Є. А. Кобрусєва** (12.00.07 – адміністративне право і процес); д-р юрид.наук, доц. **Н.П. Капітаненко** (12.00.07 – адміністративне право і процес); д-р. філософії у галузі права **О.О. Дриголь** (081Право); канд. юрид. наук, доц. **О. В. Лахова** (12.00.08 – кримінальне право і процес); д-р юрид. наук, проф. **К. В. Бережна** (12.00.07 – адміністративне право і процес); канд. юрид. наук, доц. **Л. М. Мудрисєвська** (12.00.01 – теорія держави і права); канд. юрид. наук, доц. **Т. М. Заворотченко** (12.00.02 – конституційне право, муніципальне право); канд.

юрид. наук, проф. **І. Г. Алексеєнко** (12.00.01 – теорія держави і права); д-р. юрид. наук, проф. **І. В. Патерило** (12.00.07 – адміністративне право і процес), д-р. юрид. наук, проф. **О. В. Марченко** (12.00.07 – адміністративне право і процес); д-р юрид. наук, проф. **О.В. Сачко** (12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза); канд. юрид. наук, доц. **Ю. В. Живова** (12.00.08 – кримінальне право і процес); канд. юрид. наук, доц. **О. А. Грабильнікова** (12.00.02 - конституційне право, муніципальне право).

Запрошені: аспірант 4 року навчання Т.В. Трикоза.

Порядок денний: розгляд і обговорення дисертаційної роботи Трикози Тетяни Вікторівни на тему: «Напрямки вирішення проблеми неефективності первинного фінансового моніторингу в просторі національного законодавства», представленої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081.

Тема дисертації затверджена Вченою радою Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара (протокол №5 від 18.11.2021 року), науковим керівником призначено професорку кафедри цивільного, трудового та господарського права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, д.ю.н., проф. Патерило І.В.

Підготовка здобувача третього рівня вищої освіти здійснюється за акредитованою освітньо-науковою програмою «Право» зі спеціальності 081 Право (Сертифікат про акредитацію освітньої програми 8127, дійсний до 01.07.2029 р.).

СЛУХАЛИ:

Обговорення дисертаційної роботи Трикози Тетяни Вікторівни на тему: «Напрямки вирішення проблеми неефективності первинного фінансового моніторингу в просторі національного законодавства», представленої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право.

За результатами звіту про оцінку на унікальність тексту наукового дослідження Трикози Тетяни Вікторівни на тему: «Напрямки вирішення проблеми неефективності первинного фінансового моніторингу в просторі національного законодавства», представленої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право, здійсненої на плагіат програмою «StrikePlagiarism» виявлено, що унікальність тексту складає 91,84%. Таким чином, на підставі перевірки зроблено висновок: робота Трикози Тетяни Вікторівни може бути допущена до захисту.

Перевірку на плагіат здійснювала комісія у складі: канд. юрид. наук, доц. кафедри цивільного, трудового та господарського права Грабильнікова О.А.; канд. юрид. наук, доц. кафедри адміністративного і кримінального права Лахова О.В.; канд. юрид. наук, доц. кафедри адміністративного і кримінального права Дриголь О.О.

Робота розглядалась трьома фаховими експертами – д-р. юрид. наук, проф. О.В. Марченко, д-р. політ. наук, канд. юрид. наук, проф. І.Г. Алексеєнко, канд. юрид. наук, доц. О.В. Лаховою.

Робота виконана на 207 сторінках, з них 176 сторінок основного тексту, робота структурована та складається з анотації, вступу, трьох розділів, що містять дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

Слово надається аспіранту Трикозі Тетяні Вікторівні. Будь ласка, регламент виступу - 20 хвилин.

Доповідь Т.В. Трикоза:

Добрий день, шановна голова міжкафедрального семінару та члени міжкафедрального семінару! На Ваш розгляд надається дисертаційна робота з теми: «Напрямки вирішення проблеми неефективності первинного фінансового моніторингу в просторі національного законодавства», яка подається на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право. Науковий керівник: Патерило Ірина Володимирівна, д-р. юрид. наук, проф, професорка кафедри цивільного, трудового та господарського права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

На сучасному етапі розвитку світової фінансової системи особливого значення набуває забезпечення ефективного функціонування механізмів запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення. Відмивання злочинних доходів становить одну з найбільш небезпечних загроз економічній безпеці держав, стабільності фінансових ринків, належному функціонуванню інститутів державної влади та міжнародній безпеці загалом. У зв'язку з цим система фінансового моніторингу розглядається міжнародною спільнотою як один із ключових інструментів виявлення та нейтралізації фінансових потоків, пов'язаних із злочинною діяльністю.

Особливе місце в системі запобігання та протидії легалізації злочинних доходів належить первинному фінансовому моніторингу, оскільки саме на рівні суб'єктів первинного фінансового моніторингу здійснюються ідентифікація та верифікація клієнтів, встановлення кінцевих бенефіціарних власників, оцінка ризиків, виявлення підозрілих фінансових операцій та передача відповідної інформації до Державної служби фінансового моніторингу України. Від ефективності функціонування цієї ланки залежить результативність усієї національної системи фінансового моніторингу, а також спроможність держави виконувати міжнародні зобов'язання у сфері AML/CFT.

Актуальність дослідження посилюється сучасними тенденціями розвитку міжнародного правового регулювання. Рекомендації FATF, оцінювальні процедури MONEYVAL та новітній пакет законодавства Європейського Союзу у сфері протидії відмиванню коштів передбачають перехід від формального виконання законодавчих вимог до оцінки фактичної ефективності функціонування системи фінансового моніторингу. Особливого значення набуває діяльність новоствореного Європейського органу з питань протидії відмиванню коштів (AMLA), покликаною забезпечити уніфікований підхід до реалізації AML/CFT-політики на території Європейського Союзу. Зазначені

процеси безпосередньо впливають на подальший розвиток національного законодавства України в умовах реалізації євроінтеграційного курсу держави.

Додаткової актуальності проблематиці надають умови воєнного стану та пов'язані з ними ризики використання фінансової системи для обходу санкційних обмежень, приховування походження активів, незаконного переміщення капіталу, фінансування терористичної діяльності та інших загроз національній безпеці. У таких умовах підвищуються вимоги до ефективності роботи суб'єктів первинного фінансового моніторингу, здатності своєчасно виявляти ризикові фінансові операції та забезпечувати належний рівень інформаційної взаємодії з державними органами.

Водночас аналіз національного законодавства та практики його реалізації свідчить про наявність низки проблем, що негативно впливають на ефективність первинного фінансового моніторингу. До таких проблем належать фрагментарність окремих елементів правового регулювання, недостатня узгодженість механізмів взаємодії між суб'єктами фінансового моніторингу, складність процедур належної перевірки клієнтів та встановлення кінцевих бенефіціарних власників, неоднорідність правозастосовної практики, а також недостатня адаптованість окремих законодавчих механізмів до сучасних цифрових технологій та ризик-орієнтованого підходу.

Незважаючи на значну кількість наукових праць, присвячених окремим аспектам фінансового моніторингу, міжнародним стандартам FATF, питанням банківського комплаєнсу, фінансової безпеки та протидії легалізації злочинних доходів, проблема неефективності саме первинного фінансового моніторингу в контексті комплексного вдосконалення національного законодавства не отримала належного рівня наукового опрацювання. Потребують подальшого дослідження питання удосконалення правового статусу суб'єктів первинного фінансового моніторингу, розвитку адміністративно-правових механізмів нагляду та взаємодії, використання матеріалів фінансового моніторингу у кримінальному провадженні та міжнародному співробітництві, а також гармонізації законодавства України з новітніми стандартами Європейського Союзу.

Зазначені обставини зумовлюють теоретичну та практичну необхідність проведення комплексного наукового дослідження напрямів вирішення проблеми неефективності первинного фінансового моніторингу в просторі національного законодавства, що й обумовило вибір теми дисертації.

Ступінь наукової розробленості проблеми. Проблематика правового регулювання фінансового моніторингу, запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та забезпечення фінансової безпеки держави неодноразово ставала предметом дослідження вітчизняних і зарубіжних науковців. Водночас комплексне дослідження проблем неефективності саме первинного фінансового моніторингу в контексті вдосконалення національного законодавства залишається недостатньо розробленим.

Теоретичні засади правового регулювання фінансового моніторингу, протидії легалізації злочинних доходів та фінансової безпеки держави

досліджувалися у працях О. М. Бандурки, О. Ф. Андрійко, В. Б. Авер'янова, Ю. П. Битяка, В. М. Гарашука, Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова, О. П. Рябченко та інших учених, які сформуvalи концептуальні підходи до розуміння адміністративно-правових механізмів державного контролю та нагляду у фінансовій сфері.

Фінансово-правові аспекти функціонування системи фінансового моніторингу, правового регулювання банківської діяльності, валютного контролю та забезпечення фінансової безпеки держави знайшли відображення у працях Л. К. Воронової, М. П. Кучерявенка, Н. Ю. Пришви, О. О. Дмитрик, І. Б. Заверухи, А. Т. Ковальчука, О. А. Музики-Стефанчук та інших дослідників.

Окремі питання запобігання та протидії легалізації злочинних доходів, реалізації рекомендацій FATF, функціонування системи фінансового моніторингу та діяльності Державної служби фінансового моніторингу України розглядалися у роботах українських і зарубіжних учених, а також у численних аналітичних матеріалах FATF, MONEYVAL, Egmont Group, Європейської комісії та інших міжнародних інституцій.

Значний вплив на формування сучасних наукових підходів мають міжнародні дослідження ефективності систем AML/CFT, присвячені ризик-орієнтованому підходу, належній перевірці клієнтів, встановленню кінцевих бенефіціарних власників, використанню цифрових технологій у фінансовому моніторингу та оцінюванню ефективності національних механізмів протидії відмиванню коштів. Особливого значення набули наукові та експертні дослідження, пов'язані з імплементацією нового AML/CFT-пакета Європейського Союзу та діяльністю Європейського органу з питань протидії відмиванню коштів (AMLA).

Разом із тим аналіз наукової літератури свідчить, що більшість наявних досліджень зосереджується на окремих елементах системи фінансового моніторингу: правовому статусі окремих суб'єктів, банківському комплаєнсі, питаннях бенефіціарної власності, фінансовій безпеці держави, міжнародному співробітництві або кримінально-правових аспектах легалізації злочинних доходів. Натомість проблема неефективності первинного фінансового моніторингу як комплексного правового явища, що обумовлюється недоліками нормативного регулювання, адміністративно-правових механізмів управління, процедур належної перевірки клієнтів, інформаційної взаємодії суб'єктів моніторингу та адаптації національного законодавства до сучасних міжнародних стандартів, фактично не отримала самостійного комплексного дослідження.

Недостатньо опрацьованими залишаються питання оскарження рішень суб'єктів державного фінансового моніторингу, використання матеріалів фінансового моніторингу у кримінальному провадженні, особливостей функціонування системи в умовах воєнного стану, а також правових механізмів гармонізації законодавства України з новітнім AML/CFT-пакетом Європейського Союзу.

Зазначене свідчить про наявність теоретичної та практичної потреби у проведенні комплексного дослідження напрямів вирішення проблеми

неефективності первинного фінансового моніторингу в просторі національного законодавства.

Дослідження узгоджується з положеннями Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», Стратегії розвитку системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення на період до 2026 року, Державної антикорупційної програми на 2023-2025 роки, а також міжнародних зобов'язань України в межах співробітництва з FATF, MONEYVAL та Європейським Союзом.

Окремі положення дисертації спрямовані на наукове забезпечення процесів удосконалення правового регулювання первинного фінансового моніторингу в умовах воєнного стану, розвитку механізмів міжнародного співробітництва у сфері фінансової безпеки та гармонізації національного законодавства з новим AML/CFT-пакетом Європейського Союзу (Anti-Money Laundering and Countering the Financing of Terrorism) - Національної стратегії повернення активів в Україні на 2023–2025 роки (схвалена Розпорядженням КМУ №670-р) та План заходів до неї (схвалений Розпорядженням КМУ №759-р).

Мета дослідження полягає у комплексному дослідженні правових проблем функціонування системи первинного фінансового моніторингу в Україні, виявленні причин її неефективності та розробленні науково обґрунтованих напрямів удосконалення національного законодавства з урахуванням міжнародних стандартів FATF, MONEYVAL, правових механізмів Європейського Союзу та сучасних викликів, пов'язаних із воєнним станом.

Для досягнення поставленої мети визначено такі **завдання**:

1. з'ясувати правову природу первинного фінансового моніторингу та визначити його роль у системі запобігання легалізації (відмиванню) доходів, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення;
2. дослідити міжнародні стандарти FATF, MONEYVAL та правові механізми Європейського Союзу у сфері фінансового моніторингу і визначити їх вплив на формування національного законодавства;
3. проаналізувати становлення та сучасний стан правового регулювання первинного фінансового моніторингу в Україні;
4. охарактеризувати систему суб'єктів первинного фінансового моніторингу та визначити особливості їх правового статусу;
5. дослідити адміністративно-правовий механізм державного управління, нагляду та взаємодії у сфері первинного фінансового моніторингу;
6. виявити правові проблеми реалізації процедур належної перевірки клієнтів, встановлення кінцевих бенефіціарних власників та застосування ризик-орієнтованого підходу;
7. здійснити аналіз національної та зарубіжної судової практики щодо оскарження рішень і дій суб'єктів державного фінансового моніторингу;

8. визначити особливості використання матеріалів фінансового моніторингу у міжнародному співробітництві та кримінальному провадженні в умовах воєнного стану;

9. сформулювати пропозиції щодо гармонізації законодавства України з правом Європейського Союзу та розробити напрями підвищення ефективності первинного фінансового моніторингу.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у сфері організації та здійснення первинного фінансового моніторингу як складової системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

Предметом дослідження є норми національного та міжнародного права, що регулюють діяльність суб'єктів первинного фінансового моніторингу, адміністративно-правові механізми державного управління і нагляду у відповідній сфері, практика їх застосування, а також напрями вдосконалення законодавства України щодо підвищення ефективності первинного фінансового моніторингу.

Методи дослідження. Методологічну основу дисертаційного дослідження становить система загальнонаукових та спеціально-юридичних методів наукового пізнання, застосування яких забезпечило комплексне дослідження правових проблем функціонування системи первинного фінансового моніторингу в Україні, виявлення причин її неефективності та розроблення пропозицій щодо вдосконалення національного законодавства.

Базовим методом дослідження виступив діалектичний метод, який дав можливість розглядати первинний фінансовий моніторинг як складне багаторівневе правове явище, що перебуває у постійному розвитку під впливом міжнародних стандартів, євроінтеграційних процесів та внутрішньодержавних трансформацій. Використання зазначеного методу дозволило встановити взаємозв'язок між нормативно-правовим регулюванням, практикою його реалізації та ефективністю функціонування системи первинного фінансового моніторингу, а також виявити суперечності між законодавчо закріпленими механізмами та фактичними результатами їх застосування (підрозділи 1.1, 1.3, 3.3).

Історико-правовий метод застосовано для дослідження процесу становлення та розвитку інституту фінансового моніторингу, еволюції міжнародних механізмів протидії легалізації (відмиванню) доходів та формування національної системи фінансового моніторингу України. За допомогою цього методу простежено основні етапи розвитку міжнародних стандартів FATF, трансформацію підходів до фінансового моніторингу в державах Європейського Союзу та особливості імплементації відповідних механізмів у національне законодавство України (підрозділи 1.2, 1.3).

Формально-юридичний метод став основним інструментом аналізу нормативної основи дослідження. Його використання дозволило здійснити тлумачення та систематизацію положень Конституції України, Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних

злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», підзаконних нормативно-правових актів суб'єктів державного фінансового моніторингу, міжнародно-правових документів FATF і MONEYVAL, а також актів права Європейського Союзу. Застосування цього методу сприяло виявленню прогалин, колізій та недоліків правового регулювання, які впливають на ефективність функціонування системи первинного фінансового моніторингу (підрозділи 1.1-1.3, 2.1-2.3, 3.1-3.3).

Порівняльно-правовий метод використано з метою зіставлення положень національного законодавства України із міжнародними стандартами FATF, рекомендаціями MONEYVAL, правовими актами Європейського Союзу та практикою окремих іноземних держав у сфері фінансового моніторингу. Завдяки цьому методу визначено спільні та відмінні риси правового регулювання, виявлено напрями гармонізації українського законодавства з правом Європейського Союзу та обґрунтовано доцільність запозичення окремих зарубіжних правових механізмів для підвищення ефективності первинного фінансового моніторингу (підрозділи 1.2, 3.1, 3.3).

Системно-структурний метод застосовано для дослідження місця первинного фінансового моніторингу в загальній системі запобігання та протидії легалізації злочинних доходів, визначення структури системи суб'єктів фінансового моніторингу, аналізу їх компетенції та взаємодії. Використання цього методу дозволило розкрити внутрішні зв'язки між суб'єктами первинного та державного фінансового моніторингу, встановити особливості функціонування системи державного управління та нагляду у відповідній сфері (підрозділи 2.1, 2.2).

Функціональний метод використано для дослідження змісту та особливостей реалізації повноважень суб'єктів первинного фінансового моніторингу, аналізу механізмів державного нагляду та контролю, а також оцінки результативності окремих елементів системи фінансового моніторингу. Застосування зазначеного методу дозволило визначити чинники, які негативно впливають на виконання покладених на суб'єктів фінансового моніторингу функцій, а також сформулювати пропозиції щодо підвищення ефективності їх діяльності (підрозділи 2.2, 2.3, 3.2).

Метод аналізу та узагальнення використано при опрацюванні наукових джерел, судової практики, статистичних даних, аналітичних матеріалів Державної служби фінансового моніторингу України, Національного банку України, FATF, MONEYVAL, Європейської Комісії та інших міжнародних інституцій. За допомогою цього методу узагальнено наукові підходи до розуміння проблем ефективності фінансового моніторингу, проаналізовано тенденції розвитку відповідного законодавства та сформульовано висновки за результатами проведеного дослідження (підрозділи 2.3, 3.1, 3.2).

Метод правового моделювання застосовано на завершальному етапі дослідження для розроблення пропозицій щодо вдосконалення правового регулювання первинного фінансового моніторингу, формування напрямів гармонізації законодавства України з новітнім AML/CFT-пакетом

Європейського Союзу та обґрунтування авторського бачення підвищення ефективності функціонування системи первинного фінансового моніторингу в умовах сучасних викликів і євроінтеграційних процесів (підрозділ 3.3).

Нормативну основу дослідження становлять Конституція України, міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, законодавство України у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, зокрема Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», Закон України «Про банки і банківську діяльність», Закон України «Про валюту і валютні операції», Закон України «Про санкції», Кримінальний кодекс України, Кримінальний процесуальний кодекс України, Кодекс адміністративного судочинства України та інші нормативно-правові акти, що регулюють діяльність суб'єктів первинного та державного фінансового моніторингу. До нормативної основи також належать підзаконні нормативно-правові акти Національного банку України, Кабінету Міністрів України, Міністерства фінансів України, Державної служби фінансового моніторингу України, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, Міністерства юстиції України та інших суб'єктів державного фінансового моніторингу, які визначають порядок здійснення фінансового моніторингу, проведення належної перевірки клієнтів, встановлення кінцевих бенефіціарних власників, оцінки ризиків та інформаційної взаємодії між учасниками системи фінансового моніторингу. Важливе значення для дослідження мають міжнародно-правові акти та документи міжнародних організацій, зокрема Конвенція Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, і про фінансування тероризму 2005 року, документи Організації Об'єднаних Націй, рекомендації FATF, звіти та оцінювальні матеріали MONEYVAL, документи Egmont Group, а також акти права Європейського Союзу у сфері AML/CFT, включаючи положення нового AML-пакета Європейського Союзу та нормативні акти, що регулюють діяльність Європейського органу з питань протидії відмиванню коштів (AMLA).

Емпіричну основу дослідження становлять рішення Конституційного Суду України, практика Верховного Суду, судова практика адміністративних, господарських та загальних судів щодо застосування законодавства у сфері фінансового моніторингу, оскарження рішень суб'єктів державного фінансового моніторингу, блокування фінансових операцій, застосування санкцій та використання матеріалів фінансового моніторингу у кримінальному провадженні. До емпіричної бази також увійшли офіційні статистичні та аналітичні матеріали Державної служби фінансового моніторингу України, Національного банку України, Бюро економічної безпеки України, Офісу Генерального прокурора, FATF, MONEYVAL, Європейської Комісії, Європейського банківського органу (EBA), а також національні оцінки ризиків у сфері запобігання та протидії легалізації доходів, звіти про результати

взаємних оцінок, типологічні дослідження, офіційні інформаційно-аналітичні матеріали та інші документи, що характеризують сучасний стан функціонування системи первинного фінансового моніторингу в Україні та зарубіжних державах.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є одним із перших у вітчизняній юридичній науці комплексних досліджень правових проблем неефективності первинного фінансового моніторингу та напрямів їх вирішення в умовах розвитку національного законодавства, євроінтеграційних процесів і функціонування правового режиму воєнного стану.

У результаті проведеного дослідження:

уперше:

- сформульовано комплексний науковий підхід до розуміння неефективності первинного фінансового моніторингу як правового явища, що проявляється у невідповідності між законодавчо визначеними завданнями системи первинного фінансового моніторингу та фактичними результатами їх реалізації суб'єктами первинного фінансового моніторингу;

- запропоновано класифікацію причин неефективності первинного фінансового моніторингу, до яких віднесено нормативно-правові, організаційно-управлінські, інформаційно-комунікаційні, технологічні та міжнародно-правові чинники, що впливають на результативність функціонування системи фінансового моніторингу;

- обґрунтовано концепцію правового забезпечення ефективності первинного фінансового моніторингу, основу якої становить поєднання ризик-орієнтованого підходу, принципу пропорційності регуляторного впливу, цифровізації процедур фінансового моніторингу та посилення інформаційної взаємодії між суб'єктами первинного і державного фінансового моніторингу;

- запропоновано авторський підхід до визначення напрямів гармонізації законодавства України з новим AML/CFT-пакетом Європейського Союзу шляхом імплементації окремих правових механізмів діяльності AMLA, удосконалення процедур належної перевірки клієнтів та розвитку системи ризик-орієнтованого нагляду;

удосконалено:

- наукові підходи до визначення правового статусу суб'єктів первинного фінансового моніторингу шляхом обґрунтування необхідності диференціації обсягу їх обов'язків залежно від характеру ризиків, виду діяльності та рівня залученості до фінансових операцій;

- положення щодо адміністративно-правового механізму державного управління та нагляду у сфері первинного фінансового моніторингу шляхом визначення напрямів оптимізації взаємодії між суб'єктами державного фінансового моніторингу, правоохоронними органами та суб'єктами первинного фінансового моніторингу;

- наукові підходи до правового регулювання процедур встановлення кінцевих бенефіціарних власників та реагування на розбіжності у відповідних

реєстрах шляхом посилення правових механізмів верифікації інформації та міжвідомчого інформаційного обміну;

– теоретичні положення щодо використання матеріалів фінансового моніторингу у кримінальному провадженні та міжнародному співробітництві з урахуванням особливостей функціонування державних інституцій в умовах воєнного стану;

дістали подальшого розвитку:

– наукові положення щодо співвідношення первинного та державного фінансового моніторингу в системі запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення;

– доктринальні підходи до визначення ролі міжнародних стандартів FATF і рекомендацій MONEYVAL у формуванні національного законодавства України у сфері фінансового моніторингу;

– наукові уявлення про правові засади використання цифрових технологій, автоматизованих механізмів аналізу ризиків та інформаційно-аналітичних систем у діяльності суб'єктів первинного фінансового моніторингу;

– положення щодо судового контролю за діяльністю суб'єктів державного фінансового моніторингу та захисту прав учасників фінансових правовідносин при оскарженні відповідних рішень, дій чи бездіяльності.

У процесі роботи над дисертацією було виявлено низку проблем теоретичного та практичного характеру, які негативно впливають на ефективність функціонування системи первинного фінансового моніторингу в Україні. Проведене дослідження дозволило встановити наявність окремих прогалин і недоліків правового регулювання, проблем реалізації ризик-орієнтованого підходу, труднощів встановлення кінцевих бенефіціарних власників, недосконалості механізмів міжвідомчої взаємодії та міжнародного співробітництва, а також викликів, пов'язаних із функціонуванням системи фінансового моніторингу в умовах воєнного стану та євроінтеграційних процесів.

У зв'язку з цим хотілося б звернути увагу шановних присутніх науковців саме на найбільш суттєві з виявлених проблем та представити авторське бачення напрямів підвищення ефективності первинного фінансового моніторингу в просторі національного законодавства.

Так, в результаті проведеного дослідження сформульовано авторський підхід до розуміння неефективності первинного фінансового моніторингу як комплексного правового явища, що характеризується невідповідністю між нормативно визначеними цілями функціонування системи та фактичними результатами її діяльності щодо запобігання та протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення. У роботі обґрунтовано, що неефективність первинного фінансового моніторингу слід розглядати як комплексне правове явище, що характеризується невідповідністю між нормативно визначеними цілями функціонування відповідної системи та

фактичними результатами її діяльності у сфері запобігання та протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

Запропоновано класифікацію чинників, що впливають на ефективність функціонування системи первинного фінансового моніторингу, які поділено на нормативно-правові, інституційні, процедурні, інформаційно-технологічні та транснаціональні. Залежно від характеру їх впливу вони поділені на нормативно-правові, інституційні, процедурні, інформаційно-технологічні та транснаціональні. Встановлено, що саме сукупність зазначених чинників формує системний характер проблеми неефективності первинного фінансового моніторингу та обумовлює необхідність комплексного вдосконалення законодавчих, організаційно-управлінських та інформаційно-технологічних механізмів функціонування національної системи AML/CFT. Обґрунтовано, що проблема неефективності має системний характер та потребує комплексного підходу до її вирішення.

Сформульовано концепцію ефективного первинного фінансового моніторингу, яка базується на принципах ризик-орієнтованості, пропорційності, цифровізації, інтегрованості інформаційних ресурсів та результативності. Обґрунтовано, що підвищення ефективності функціонування системи фінансового моніторингу можливе лише за умови комплексного вдосконалення законодавства, розвитку цифрових механізмів контролю, міжвідомчої взаємодії та міжнародного співробітництва. Дослідження дозволило дійти висновку, що оцінювання ефективності первинного фінансового моніторингу повинно здійснюватися не лише через формальні показники виконання законодавчо встановлених вимог, а насамперед через здатність відповідної системи своєчасно виявляти, оцінювати та мінімізувати ризики використання фінансової системи для протиправних цілей. Підвищення результативності функціонування національної системи AML/CFT повинно здійснюватися на основі комплексного поєднання п'яти взаємопов'язаних принципів: ризик-орієнтованості, пропорційності, цифровізації, інтегрованості інформаційних ресурсів та результативності. Зокрема, принцип ризик-орієнтованості передбачає концентрацію ресурсів суб'єктів фінансового моніторингу на найбільш ризикових фінансових операціях та категоріях клієнтів; принцип пропорційності - диференціацію обсягу обов'язків суб'єктів первинного фінансового моніторингу залежно від характеру їх діяльності та рівня притаманних ризиків; принцип цифровізації - активне використання сучасних інформаційно-аналітичних технологій та автоматизованих систем аналізу ризиків; принцип інтегрованості інформаційних ресурсів - забезпечення належного рівня міжвідомчої взаємодії та інформаційного обміну; принцип результативності - орієнтацію діяльності суб'єктів фінансового моніторингу на досягнення реального превентивного ефекту.

Окрему увагу в роботі приділено питанням європейської інтеграції та гармонізації національного законодавства із сучасними стандартами Європейського Союзу. За результатами дослідження запропоновано трирівневу модель гармонізації законодавства України у сфері первинного фінансового

моніторингу з правом Європейського Союзу, яка передбачає нормативний, інституційний та функціональний рівні адаптації.

Нормативний рівень охоплює подальшу імплементацію положень сучасного AML/CFT-пакета Європейського Союзу, удосконалення законодавства щодо належної перевірки клієнтів, встановлення кінцевих бенефіціарних власників та забезпечення прозорості фінансових операцій. Інституційний рівень передбачає розвиток механізмів взаємодії між суб'єктами первинного та державного фінансового моніторингу, а також використання кращих практик діяльності Європейського органу з протидії відмиванню коштів (AMLA). Функціональний рівень спрямований на впровадження сучасних підходів до оцінювання ефективності системи фінансового моніторингу відповідно до методології FATF та практики Європейського Союзу.

За результатами дослідження сформульовано пропозиції щодо вдосконалення законодавства України у сфері запобігання та протидії легалізації доходів, удосконалення діяльності суб'єктів первинного та державного фінансового моніторингу, розвитку міжнародного співробітництва та підвищення ефективності функціонування національної системи AML/CFT загалом.

У результаті дослідження доведено, що подальший розвиток національного законодавства у сфері фінансового моніторингу повинен бути спрямований не лише на формальне відтворення окремих європейських правових норм, а й на системне впровадження сучасних механізмів управління ризиками, оцінювання ефективності та міжвідомчої взаємодії, що в перспективі сприятиме підвищенню ефективності первинного фінансового моніторингу, зміцненню фінансової безпеки держави та успішній реалізації євроінтеграційного курсу України.

Таким чином, у дисертаційному дослідженні здійснено комплексний аналіз теоретико-правових та прикладних проблем функціонування системи первинного фінансового моніторингу в Україні. Зазначені результати можуть бути використані у нормотворчій діяльності, правозастосовній практиці, діяльності суб'єктів фінансового моніторингу, а також у навчальному процесі закладів вищої освіти юридичного профілю.

Дякую за увагу!

Завершивши доповідь, здобувач відповів на запитання учасників міжкафедрального наукового семінару.

ЗАПИТАННЯ ТА ВІДПОВІДІ:

О. В. Лахова, канд. юрид. наук, доц.: У чому, на Вашу думку, полягає сутність неефективності первинного фінансового моніторингу як правової категорії та які основні чинники її зумовлюють на сучасному етапі розвитку національного законодавства?

Т.В. Трикоза, здобувач: Дякую за Ваше запитання. На мою думку, сутність неефективності первинного фінансового моніторингу як правової

категорії полягає у невідповідності між нормативно визначеними цілями функціонування системи первинного фінансового моніторингу та фактичними результатами її діяльності щодо запобігання і протидії легалізації (відмиванню) доходів, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

Тривалий час ефективність фінансового моніторингу оцінювалася переважно через формальні показники: кількість виявлених підозрілих фінансових операцій, обсяг поданих повідомлень до Державної служби фінансового моніторингу України, кількість проведених перевірок або застосованих заходів впливу. Однак сучасні міжнародні стандарти FATF та підходи Європейського Союзу свідчать про перехід від формального до результативного оцінювання функціонування системи AML/CFT. У зв'язку з цим неефективність слід розуміти не як недотримання окремих процедурних вимог, а як недостатню здатність системи своєчасно виявляти, оцінювати та мінімізувати ризики використання фінансової системи для протиправних цілей.

У межах проведеного дослідження встановлено, що неефективність первинного фінансового моніторингу має комплексний характер і обумовлюється сукупністю взаємопов'язаних чинників.

По-перше, це нормативно-правові чинники. Незважаючи на суттєве оновлення законодавства після прийняття Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів...», окремі законодавчі положення залишаються недостатньо визначеними, містять значну кількість оціночних понять або допускають неоднакове правозастосування. Особливо це стосується критеріїв ризиковості фінансових операцій, процедур встановлення кінцевих бенефіціарних власників та механізмів реалізації ризик-орієнтованого підходу.

По-друге, важливу роль відіграють інституційні чинники. Система фінансового моніторингу об'єднує значну кількість суб'єктів первинного та державного фінансового моніторингу, діяльність яких потребує високого рівня координації. Водночас на практиці нерідко спостерігаються дублювання окремих контрольних функцій, неоднакові підходи до оцінювання ризиків та недостатня узгодженість міжвідомчої взаємодії.

По-третє, значний вплив мають процедурні чинники. Насамперед йдеться про складність процедур належної перевірки клієнтів, встановлення та верифікації інформації про кінцевих бенефіціарних власників, особливо у випадках використання багаторівневих корпоративних структур, іноземних юрисдикцій або номінального володіння активами. Саме на цьому етапі виникає значна частина практичних труднощів у діяльності суб'єктів первинного фінансового моніторингу.

По-четверте, дедалі більшого значення набувають інформаційно-технологічні чинники. Сучасні фінансові операції здійснюються в умовах високого рівня цифровізації, однак можливості державних інформаційних систем, реєстрів та механізмів автоматизованого обміну інформацією не завжди відповідають швидкості розвитку фінансових технологій. Недостатня інтеграція інформаційних ресурсів ускладнює оперативне отримання та

перевірку відомостей, необхідних для належного здійснення фінансового моніторингу.

По-п'яте, необхідно враховувати транснаціональні чинники. Глобалізація фінансових ринків, використання віртуальних активів, міжнародних платіжних систем, офшорних механізмів та складних схем переміщення капіталу значно ускладнюють можливості національної системи фінансового моніторингу щодо своєчасного виявлення ризикових операцій. Особливої актуальності ці питання набули в умовах воєнного стану, коли фінансовий моніторинг став одним із важливих інструментів забезпечення фінансової та національної безпеки держави.

Таким чином, проведене дослідження дозволило дійти висновку, що проблема неефективності первинного фінансового моніторингу має системний характер і не може бути вирішена шляхом внесення змін лише до окремих законодавчих положень. Її подолання потребує комплексного вдосконалення нормативно-правових засад, механізмів державного управління, міжвідомчої взаємодії, цифрової інфраструктури та міжнародного співробітництва у сфері фінансового моніторингу.

І. Г. Алексєєнко, д-р політ. наук, канд. юрид. наук, проф.: На вашу думку, яким чином міжнародні стандарти FATF впливають на розвиток національної системи первинного фінансового моніторингу та чи можна вважати їх достатніми для забезпечення ефективності відповідної діяльності?

Т.В. Трикоза, здобувач: Дякую за Ваше запитання. Міжнародні стандарти FATF відіграють визначальну роль у формуванні та розвитку національної системи первинного фінансового моніторингу, оскільки саме вони становлять основу сучасної глобальної системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення. На сьогодні рекомендації FATF фактично є універсальним міжнародним стандартом, який використовується державами світу для побудови та оцінювання ефективності національних систем AML/CFT.

Дослідження показало, що вплив FATF на розвиток українського законодавства має комплексний характер і простежується на всіх етапах становлення системи фінансового моніторингу в Україні. Починаючи з перших законодавчих актів у цій сфері та завершуючи чинним Законом України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», більшість ключових правових механізмів було запроваджено саме під впливом міжнародних стандартів FATF.

Зокрема, рекомендації FATF стали підґрунтям для впровадження ризик-орієнтованого підходу, який сьогодні є базовим принципом функціонування всієї системи фінансового моніторингу. Якщо раніше контрольні процедури значною мірою ґрунтувалися на формальному виконанні встановлених вимог, то сучасна модель передбачає концентрацію ресурсів на найбільш ризикових фінансових операціях, категоріях клієнтів та секторах економіки. Саме завдяки

впливу FATF в українському законодавстві були закріплені механізми оцінки ризиків, належної перевірки клієнтів, виявлення політично значущих осіб, встановлення кінцевих бенефіціарних власників та виявлення підозрілих фінансових операцій.

Водночас особливого значення набуває той факт, що протягом останніх років FATF суттєво змінила підходи до оцінювання діяльності держав у сфері фінансового моніторингу. Якщо раніше основна увага приділялася наявності відповідного законодавства, то сьогодні ключовим критерієм є фактична ефективність функціонування національної системи AML/CFT. Тобто міжнародна спільнота оцінює не лише те, чи імплементовані відповідні норми у законодавство, а й те, наскільки вони реально працюють та забезпечують досягнення поставлених цілей.

Саме тому у дисертації обґрунтовується висновок, що міжнародні стандарти FATF є необхідною, але недостатньою умовою забезпечення ефективності первинного фінансового моніторингу. Їх імплементация створює нормативну основу функціонування відповідної системи, однак сама по собі не гарантує досягнення практичних результатів.

Проведене дослідження дозволило встановити, що на ефективність первинного фінансового моніторингу впливає значно ширше коло факторів. До них належать якість національного законодавства, рівень його узгодженості та правової визначеності, ефективність державного управління у сфері фінансового моніторингу, належна координація діяльності суб'єктів державного та первинного фінансового моніторингу, рівень цифровізації інформаційних процесів, кадрове забезпечення відповідних органів та інституцій, а також можливість оперативного міжнародного співробітництва.

Особливої актуальності це набуває в умовах воєнного стану, коли система фінансового моніторингу повинна реагувати не лише на традиційні ризики відмивання доходів, а й на нові виклики, пов'язані з фінансуванням діяльності, спрямованої проти національної безпеки України, обходом міжнародних санкцій, використанням криптоактивів та складних транскордонних фінансових схем.

Крім того, сучасний розвиток європейського AML/CFT-законодавства свідчить про поступовий перехід від простого виконання рекомендацій FATF до створення більш інтегрованої системи фінансового моніторингу. Прикладом цього є прийняття нового AML/CFT-пакета Європейського Союзу та створення Європейського органу з питань протидії відмиванню коштів (AMLA), діяльність якого спрямована не лише на формування правил, а й на забезпечення їх однакового застосування та оцінювання ефективності.

Таким чином, міжнародні стандарти FATF є фундаментом сучасної системи первинного фінансового моніторингу та визначають основні напрями її розвитку. Разом із тим забезпечення реальної ефективності відповідної діяльності потребує не лише формальної імплементации міжнародних стандартів, а й комплексного вдосконалення національного законодавства, системи державного управління, цифрової інфраструктури, міжвідомчої

взаємодії та механізмів оцінювання результативності функціонування всієї системи AML/CFT.

О. В. Марченко, д-р. юрид. наук, проф.: Скажіть, будь ласка, у чому полягає запропонована Вами концепція підвищення ефективності первинного фінансового моніторингу та які її основні складові?

Т.В. Трикоза, здобувач: Дякую за Ваше запитання. Одним із ключових результатів проведеного дослідження стало обґрунтування авторської концепції підвищення ефективності первинного фінансового моніторингу. Необхідність її формування обумовлена тим, що сучасна система фінансового моніторингу в Україні, незважаючи на суттєве оновлення законодавства та імплементацію міжнародних стандартів FATF, продовжує стикатися з низкою системних проблем, які не можуть бути усунуті шляхом внесення окремих точкових змін до нормативно-правових актів.

У ході дослідження встановлено, що неефективність первинного фінансового моніторингу має комплексний характер та обумовлюється взаємодією нормативно-правових, організаційно-управлінських, процедурних, інформаційно-технологічних і міжнародних чинників. Саме тому вдосконалення системи повинно здійснюватися не фрагментарно, а на основі єдиної концептуальної моделі, яка б забезпечувала узгоджений розвиток усіх елементів національної системи AML/CFT.

Запропонована концепція ефективного первинного фінансового моніторингу ґрунтується на п'яти взаємопов'язаних принципах: ризик-орієнтованості, пропорційності, цифровізації, інтегрованості інформаційних ресурсів та результативності.

Першою складовою концепції є принцип ризик-орієнтованості. Його сутність полягає у тому, що суб'єкти первинного фінансового моніторингу повинні концентрувати свої ресурси та контрольні заходи не на однаковому дослідженні всіх фінансових операцій, а на тих операціях, клієнтах та видах діяльності, які характеризуються підвищеним рівнем ризику. Такий підхід відповідає сучасним міжнародним стандартам FATF та дозволяє підвищити ефективність використання наявних ресурсів.

Другою складовою виступає принцип пропорційності. У межах дослідження обґрунтовано, що одна з причин неефективності системи полягає у застосуванні фактично однакових вимог до суб'єктів первинного фінансового моніторингу, які суттєво відрізняються за характером діяльності, обсягом фінансових операцій та рівнем ризиків. У зв'язку з цим запропоновано підхід, за яким обсяг контрольних обов'язків та заходів державного нагляду повинен визначатися з урахуванням специфіки діяльності конкретного суб'єкта та рівня ризику, притаманного його діяльності.

Третьою складовою концепції є цифровізація процедур фінансового моніторингу. Проведене дослідження дозволило встановити, що сучасні фінансові правовідносини розвиваються значно швидше, ніж механізми їх контролю. Тому підвищення ефективності первинного фінансового моніторингу неможливе без активного впровадження автоматизованих систем аналізу ризиків, використання сучасних інформаційно-аналітичних технологій,

засобів штучного інтелекту, електронної ідентифікації клієнтів та цифрових механізмів взаємодії між суб'єктами фінансового моніторингу.

Четвертим елементом концепції виступає інтегрованість інформаційних ресурсів. У дисертації доведено, що однією з найбільш суттєвих перешкод для ефективного здійснення фінансового моніторингу є фрагментарність інформаційних систем та недостатній рівень взаємодії між державними органами. Саме тому концепція передбачає розвиток міжвідомчого обміну інформацією, інтеграцію державних реєстрів та створення умов для оперативного отримання відомостей, необхідних для належної перевірки клієнтів та оцінки ризиків.

П'ятою та найбільш важливою складовою концепції є принцип результативності. У роботі обґрунтовується, що сучасна система фінансового моніторингу повинна оцінюватися не за кількістю складених повідомлень, проведених перевірок чи прийнятих нормативних актів, а за її реальним внеском у виявлення та мінімізацію ризиків легалізації злочинних доходів, фінансування тероризму та інших загроз фінансовій безпеці держави. Саме такий підхід сьогодні покладено в основу міжнародної методології оцінювання ефективності систем AML/CFT.

Окрему увагу в концепції приділено умовам воєнного стану та євроінтеграційним процесам. У роботі доведено, що подальший розвиток національної системи фінансового моніторингу має відбуватися з урахуванням нових безпекових викликів, пов'язаних із транскордонним рухом капіталу, обходом санкційних обмежень, використанням віртуальних активів та фінансуванням діяльності, спрямованої проти національної безпеки України. Водночас важливим напрямом розвитку системи є її поступова адаптація до сучасних механізмів правового регулювання Європейського Союзу та новітніх підходів до оцінювання ефективності AML/CFT-систем.

Таким чином, запропонована концепція являє собою цілісну модель удосконалення первинного фінансового моніторингу, яка поєднує правові, організаційні та технологічні інструменти та спрямована на забезпечення реальної ефективності функціонування національної системи запобігання та протидії легалізації доходів, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

О. А. Грабильнікова, канд. юрид. наук, доц.: Скажіть, будь ласка, які особливості функціонування системи первинного фінансового моніторингу в умовах воєнного стану були виявлені під час дослідження?

Т.В. Трикоза, здобувач: Дякую за Ваше запитання. Під час проведення дослідження було встановлено, що запровадження воєнного стану суттєво вплинуло на функціонування всієї національної системи фінансового моніторингу та фактично змінило її роль у механізмі забезпечення фінансової та національної безпеки держави. Якщо в мирний час основним завданням системи фінансового моніторингу традиційно вважалося запобігання легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму, то в умовах воєнного стану коло ризиків значно розширилося.

Проведений аналіз дозволив дійти висновку, що система первинного фінансового моніторингу фактично стала одним із ключових інструментів виявлення та протидії фінансовим загрозам, які безпосередньо пов'язані із забезпеченням обороноздатності та національної безпеки України. Насамперед це стосується виявлення фінансових операцій, пов'язаних із підтримкою держави-агресора, обходом міжнародних санкцій, фінансуванням діяльності, спрямованої проти національної безпеки України, а також використанням фінансової системи для прихованого переміщення активів за кордон.

Однією з особливостей функціонування системи первинного фінансового моніторингу в умовах воєнного стану стало різке зростання значення транскордонного компоненту фінансового контролю. Значна кількість фінансових операцій почала здійснюватися за межами України або за участю іноземних фінансових установ. Це пов'язано як із масовою міграцією населення, так і з переміщенням бізнесу, гуманітарних та благодійних потоків, міжнародною фінансовою допомогою, а також необхідністю підтримки оборонного сектору держави. У таких умовах особливого значення набувають міжнародний обмін фінансовою інформацією та взаємодія з іноземними підрозділами фінансових розвідок.

Дослідження показало, що суттєво змінився характер ризиків, які повинні враховувати суб'єкти первинного фінансового моніторингу. Якщо раніше основна увага приділялася класичним схемам легалізації злочинних доходів, то в умовах війни зросло значення ризиків, пов'язаних із обходом санкційних обмежень, використанням підконтрольних іноземних компаній, прихованим фінансуванням осіб та організацій, пов'язаних із державою-агресором, використанням криптоактивів для маскування руху коштів та здійсненням фінансових операцій через складні міжнародні корпоративні структури.

Окрему увагу в роботі приділено проблемі санкційного комплаєнсу. У ході дослідження встановлено, що після початку повномасштабної збройної агресії значно зросла роль суб'єктів первинного фінансового моніторингу у виявленні осіб, щодо яких застосовано санкційні обмеження, встановленні зв'язків із підсанкційними особами та запобіганні використанню фінансової системи для обходу санкційних режимів. У зв'язку з цим відбувається поступове зближення механізмів фінансового моніторингу та санкційної політики держави.

Ще однією важливою особливістю стало суттєве зростання ролі цифрових технологій. Воєнний стан прискорив процеси дистанційної ідентифікації клієнтів, використання електронних сервісів, цифрового документообігу та автоматизованого аналізу фінансових операцій. Водночас проведені дослідження дозволили виявити, що рівень цифрової інтеграції державних інформаційних ресурсів ще не повністю відповідає сучасним потребам системи фінансового моніторингу, що негативно впливає на швидкість та якість прийняття рішень.

Крім того, встановлено, що в умовах воєнного стану суттєво зростає значення міжвідомчої взаємодії між суб'єктами первинного фінансового моніторингу, Державною службою фінансового моніторингу України,

правоохоронними органами, органами безпеки та іншими державними інституціями. Ефективність реагування на нові фінансові загрози значною мірою залежить від швидкості обміну інформацією та здатності різних органів діяти як єдина система.

У результаті дослідження зроблено висновок, що в умовах воєнного стану первинний фінансовий моніторинг виходить за межі виключно фінансово-контрольної діяльності та набуває ознак одного з інструментів забезпечення національної безпеки держави. Саме тому подальше вдосконалення законодавства у цій сфері повинно враховувати не лише традиційні стандарти протидії легалізації доходів, а й сучасні безпекові виклики, пов'язані з війною, санкційною політикою, міжнародним співробітництвом та захистом економічних інтересів України.

Ю.В. Живова, канд. юрид. наук, доц.: На Вашу думку, які напрями гармонізації національного законодавства у сфері фінансового моніторингу з правом Європейського Союзу Ви вважаєте найбільш перспективними?

Т.В. Трикоза, здобувач: Дякую за Ваше запитання. На мою думку, питання гармонізації національного законодавства у сфері фінансового моніторингу з правом Європейського Союзу сьогодні набуває особливого значення не лише у зв'язку з виконанням Україною євроінтеграційних зобов'язань, а й з огляду на необхідність підвищення ефективності функціонування національної системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

Проведене дослідження дозволило дійти висновку, що традиційний підхід до гармонізації, який зводиться переважно до формального перенесення окремих норм європейського законодавства до національної правової системи, вже не відповідає сучасним потребам розвитку фінансового моніторингу. Саме тому в дисертації запропоновано трирівневу модель гармонізації законодавства України у сфері первинного фінансового моніторингу з правом Європейського Союзу, яка включає нормативний, інституційний та функціональний рівні.

Першим і найбільш очевидним напрямом є нормативна гармонізація. Йдеться про подальше приведення національного законодавства у відповідність до сучасного AML/CFT-пакета Європейського Союзу, прийнятого у межах масштабної реформи європейської системи фінансового моніторингу. Особливої уваги потребують питання належної перевірки клієнтів, удосконалення механізмів встановлення кінцевих бенефіціарних власників, підвищення прозорості структури власності юридичних осіб, регулювання діяльності постачальників послуг, пов'язаних із віртуальними активами, а також удосконалення механізмів управління ризиками у сфері фінансового моніторингу.

Другим напрямом виступає інституційна гармонізація. У ході дослідження встановлено, що одним із найбільш перспективних напрямів розвитку національної системи фінансового моніторингу є запозичення окремих елементів європейської моделі координації та нагляду. Особливий

інтерес у цьому контексті становить діяльність Європейського органу з питань протидії відмиванню коштів (AMLA), створення якого стало одним із ключових етапів реформування європейської AML/CFT-системи. Хоча Україна не є членом Європейського Союзу, окремі підходи AMLA можуть бути використані при вдосконаленні механізмів взаємодії між суб'єктами державного та первинного фінансового моніторингу, координації наглядової діяльності та формуванні єдиних підходів до оцінювання ризиків.

Третім і, на мою думку, найбільш перспективним напрямом є функціональна гармонізація. Саме цей аспект сьогодні визначає сучасну європейську політику у сфері AML/CFT. Якщо раніше основна увага приділялася наявності законодавчих норм, то сьогодні як Європейський Союз, так і FATF оцінюють насамперед ефективність функціонування відповідних систем. У зв'язку з цим особливого значення набуває впровадження в Україні сучасних механізмів оцінювання результативності фінансового моніторингу, орієнтованих на фактичне зниження ризиків легалізації доходів та фінансування тероризму, а не лише на виконання процедурних вимог.

Окремим напрямом гармонізації, який набуває дедалі більшої актуальності, є розвиток цифрових механізмів фінансового моніторингу. Європейський Союз активно впроваджує сучасні інструменти цифрової ідентифікації, автоматизованого аналізу ризиків, інтегрованих баз даних та електронного обміну інформацією між компетентними органами. На мою думку, подальша адаптація українського законодавства повинна передбачати створення правових передумов для ширшого використання таких технологій, особливо в умовах розвитку цифрової економіки та фінансових технологій.

Крім того, проведене дослідження показало, що перспективним напрямом гармонізації є вдосконалення правового регулювання діяльності постачальників послуг, пов'язаних із віртуальними активами. Сучасні фінансові ризики дедалі частіше пов'язані з використанням криптоактивів та інших цифрових інструментів, що потребує адаптації національного законодавства до нових європейських підходів у цій сфері.

Особливого значення гармонізація законодавства набуває також у контексті воєнного стану та післявоєнного відновлення України. У цей період ефективна система фінансового моніторингу повинна забезпечувати належний контроль за рухом міжнародної фінансової допомоги, запобігати обходу санкційних режимів та сприяти захисту фінансової системи держави від нових безпекових загроз.

Таким чином, найбільш перспективними напрямами гармонізації національного законодавства з правом Європейського Союзу є: удосконалення нормативного регулювання відповідно до AML/CFT-пакета ЄС, розвиток інституційних механізмів координації та нагляду за зразком сучасної європейської моделі, впровадження механізмів оцінювання ефективності відповідно до підходів FATF та ЄС, цифровізація фінансового моніторингу, а також адаптація законодавства до новітніх викликів, пов'язаних із використанням віртуальних активів та забезпеченням фінансової безпеки держави в умовах воєнного стану та європейської інтеграції.

ВИСТУПИЛИ: науковий керівник здобувача д-р. юрид. наук, проф. І.В. Патерило; фахівці д-р. юрид. наук, проф. О.В. Марченко, канд. юрид. наук, доц. О.В. Лахова, канд. юрид. наук, проф. І.Г. Алексеєнко.

Після відповідей на запитання учасників міжкафедрального семінару було озвучено **висновок наукового керівника здобувача, професорки кафедри цивільного, трудового та господарського права Патерило Ірини Володимирівни**, з оцінкою роботи здобувача у процесі підготовки дисертації та виконання індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального плану.

ВИСТУП НАУКОВОГО КЕРІВНИКА:

Добрий день, шановні члени міжкафедального наукового семінару, шановні присутні! Повідомляю, що відгук з оцінкою роботи аспіранта 4 року навчання Трикози Тетяни Вікторівни подано до відділу аспірантури та головуючому на засіданні сьогоднішнього міжкафедального наукового семінару.

Трикоза Тетяна Вікторівна, закінчила юридичний факультет за спеціальністю «Правознавство» Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара у 2004 році, натеper навчається в аспірантурі юридичного факультету Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара. У період навчання в аспірантурі Трикоза Тетяна Вікторівна завжди своєчасно виконувала індивідуальний навчальний план, відповідально ставилася до навчальних занять. Всі іспити складено на позитивні оцінки.

У вступі обгрунтовано актуальність теми дослідження, розкрито зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, сформульовано мету і задачі, визначено наукову новизну дослідження, його практичне і теоретичне значення, наведено дані, що свідчать про апробацію дисертації та її наукових висновків.

Робота містить теоретично-правові положення і висновки, сформульовані здобувачем особисто. Використані в дисертації ідеї, положення чи гіпотези інших авторів мають відповідні посилання і використані лише для підкріплення ідей дисертанта.

Можна із впевненістю стверджувати, що назва дисертації «Напрямки вирішення проблеми неефективності первинного фінансового моніторингу в просторі національного законодавства», відповідає профілю обраної спеціальності 081 «Право», чітко поставленій меті та суті вирішуваних наукових задач.

Дисертант вірно окреслила об'єкт і предмет дослідження, що дало їй змогу досягти значних теоретичних і практичних результатів, які мають важливе значення для подолання проблем правового регулювання первинного фінансового моніторингу за законодавством України.

Методологія дослідження зазначеної проблематики обрана відповідно до об'єкта та предмета дисертаційної роботи, виходячи із сформульованої мети та

відповідних дослідницьких завдань, було використано широкий спектр загальнонаукових та спеціальних методів наукового пізнання, застосування яких дозволило всебічно проаналізувати об'єкт дослідження.

Питання, які розглядаються в дисертації, розкрито на досить високому методологічному рівні. Зокрема проаналізовано великий обсяг літератури, а також використано цінну емпіричну базу, що дозволило автору досягти високого ступеня обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Оцінюючи концепцію дослідження з позиції її впливу на обґрунтованість положень дисертації, слід відзначити цілісність і логічність її загальної структури, тісний взаємозв'язок розділів і підрозділів, що забезпечує поступове накопичення наукових напрацювань та урахування їх під час отримання основних результатів.

Достовірність отриманих даних та новизна наукових положень і результатів визначає обґрунтованість висунутих дисертантом наукових положень, висновків і практичних рекомендацій, сформульованих в дисертації.

В цілому рукопис Трикози Тетяни Вікторівни є завершеною науковою працею, що характеризується єдністю змісту і логіки викладення, а також свідчить про його особистий внесок в розвиток юридичної науки. Власний внесок автора роботи у наукових публікаціях чітко визначений та дозволяє оцінити роль здобувача у загальному науковому результаті. При виконанні роботи не порушені авторські права.

У процесі підготовки дисертації здобувачкою опрацьовано значний масив наукової літератури, міжнародних документів, рекомендацій FATF, документів MONEYVAL, актів законодавства України та Європейського Союзу, матеріалів судової практики та офіційних аналітичних матеріалів суб'єктів фінансового моніторингу.

Позитивно оцінюю те, що авторка не обмежилася традиційним аналізом нормативно-правового регулювання у сфері фінансового моніторингу, а здійснила комплексне міжгалузеве дослідження причин неефективності функціонування системи первинного фінансового моніторингу в Україні. Особливу увагу приділено не лише вивченню законодавчих положень, а й аналізу практики їх реалізації суб'єктами первинного та державного фінансового моніторингу, матеріалів судової практики, міжнародних стандартів FATF, документів MONEYVAL, сучасного законодавства Європейського Союзу, а також особливостей функціонування відповідної системи в умовах воєнного стану.

Вважаю важливим, що дослідження побудоване не за принципом опису чинного законодавства, а на основі виявлення реальних причин, які негативно впливають на результативність фінансового моніторингу. Авторкою здійснено спробу наукового осмислення самої категорії неефективності первинного фінансового моніторингу, визначено її сутність, запропоновано класифікацію чинників, що зумовлюють виникнення відповідних проблем, а також встановлено взаємозв'язок між нормативними, організаційними, процедурними, інформаційно-технологічними та міжнародними аспектами функціонування системи.

Окремо слід відзначити прагнення здобувачки не лише констатувати існуючі проблеми, а й сформувані цілісне авторське бачення напрямів їх вирішення. У роботі обґрунтовано концепцію підвищення ефективності первинного фінансового моніторингу, запропоновано підходи до вдосконалення механізмів ризик-орієнтованого регулювання, цифровізації процедур фінансового моніторингу, міжвідомчої взаємодії та гармонізації національного законодавства з сучасними стандартами Європейського Союзу. Саме такий підхід, на мою думку, свідчить про самостійний характер проведеного дослідження та наявність у ньому елементів наукової новизни.

До найбільш вагомих результатів проведеного дослідження, на мою думку, належить сформульований авторський підхід до розуміння неефективності первинного фінансового моніторингу як комплексного правового явища, що характеризується невідповідністю між нормативно визначеними цілями функціонування системи фінансового моніторингу та фактичними результатами її діяльності у сфері запобігання та протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення. Вважаю важливим, що авторка відійшла від традиційного підходу до оцінки ефективності через формальні статистичні показники та обґрунтувала необхідність оцінювання результативності системи через її здатність реально виявляти, оцінювати та мінімізувати відповідні фінансові ризики.

Науковий інтерес також становить запропонована здобувачкою класифікація чинників, які впливають на ефективність функціонування системи первинного фінансового моніторингу. У роботі доведено, що причини неефективності мають багаторівневий характер і охоплюють нормативно-правові, інституційні, процедурні, інформаційно-технологічні та транснаціональні чинники. Такий підхід дозволив не лише систематизувати існуючі проблеми, а й встановити взаємозв'язки між окремими елементами механізму фінансового моніторингу та виявити їх вплив на загальну результативність функціонування системи.

Безумовно заслуговує на увагу обґрунтована авторкою концепція ефективного первинного фінансового моніторингу, яка базується на принципах ризик-орієнтованості, пропорційності, цифровізації, інтегрованості інформаційних ресурсів та результативності. Переконана, що запропонована концепція має не лише теоретичне, але й прикладне значення, оскільки дозволяє сформувати сучасну модель розвитку системи фінансового моніторингу, адаптовану до умов цифрової економіки, глобалізації фінансових процесів, воєнного стану та євроінтеграційних перетворень.

Високо оцінюю також запропоновану здобувачкою трирівневу модель гармонізації законодавства України у сфері фінансового моніторингу з правом Європейського Союзу, яка охоплює нормативний, інституційний та функціональний рівні адаптації. На відміну від поширеного підходу, що зводиться до формального запозичення окремих положень європейського законодавства, авторка обґрунтовує необхідність комплексної трансформації національної системи фінансового моніторингу відповідно до сучасних

стандартів Європейського Союзу, рекомендацій FATF та новітніх механізмів діяльності Європейського органу з протидії відмиванню коштів (AMLA).

Окремо хочу відзначити, що суттєвою перевагою дисертації є її комплексний характер. У роботі органічно поєднано адміністративно-правові, фінансово-правові, міжнародно-правові та процесуальні аспекти функціонування системи фінансового моніторингу. Значну увагу приділено проблемам застосування ризик-орієнтованого підходу, встановлення кінцевих бенефіціарних власників, судового контролю за рішеннями суб'єктів державного фінансового моніторингу, використання матеріалів фінансового моніторингу у кримінальному провадженні та розвитку міжнародного співробітництва у сфері фінансової безпеки.

У роботі також приділено значну увагу проблемам реалізації ризик-орієнтованого підходу, встановлення кінцевих бенефіціарних власників, особливостям функціонування системи фінансового моніторингу в умовах воєнного стану, питанням міжнародного співробітництва, використання матеріалів фінансового моніторингу у кримінальному провадженні та судовій практиці оскарження рішень суб'єктів державного фінансового моніторингу.

Вважаю, що отримані результати мають не лише теоретичне, а й практичне значення. Сформульовані у дисертації висновки та пропозиції можуть бути використані під час удосконалення законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації доходів, у діяльності суб'єктів державного та первинного фінансового моніторингу, правоохоронних органів, а також у навчальному процесі закладів вищої освіти.

За період роботи над дисертацією Трикози Тетяна зарекомендувала себе як відповідальний, наполегливий та цілеспрямований молодий науковець. Вона конструктивно сприймала висловлені зауваження та рекомендації, демонструвала здатність до самостійного наукового пошуку та належний рівень академічної доброчесності.

Висновок: дисертація Трикози Тетяни Вікторівни на тему: «Напрямки вирішення проблеми неефективності первинного фінансового моніторингу в просторі національного законодавства», відповідає вимогам щодо дисертацій доктора філософії, викладеним у пп. 9, 10, 11, 12 «Про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167, зі змінами, затвердженими Постановою Кабінету Міністрів України № 979 від 21 жовтня 2020 р. та № 608 від 9 червня 2021 р., «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44), а тому Трикози Тетяна Вікторівна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право. Зокрема робота може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вчентій раді.

Дякую за увагу!

ВИСНОВКИ ФАХІВЦІВ-ЕКСПЕРТІВ:

Д-р. політ. наук, канд. юрид. наук проф. І.Г. Алексєенко: Представлені результати дисертаційного дослідження Трикози Тетяни на тему «Напрями вирішення проблеми неефективності первинного фінансового моніторингу в просторі національного законодавства», свідчать, що авторкою обрано актуальну та перспективну тему наукового дослідження, яка має важливе значення як для розвитку юридичної науки, так і для практики державного управління та правозастосування у сфері фінансової безпеки.

Слід зазначити, що останніми роками система фінансового моніторингу зазнає суттєвих трансформацій під впливом глобалізаційних процесів, цифровізації фінансових відносин, розвитку ринку віртуальних активів, розширення міжнародного співробітництва та посилення вимог міжнародних організацій щодо протидії легалізації злочинних доходів. У таких умовах особливого значення набуває не лише наявність сучасного законодавства у сфері фінансового моніторингу, а й його практична ефективність. Саме на дослідженні цієї проблематики й зосереджена представлена дисертаційна робота.

Позитивно оцінюю те, що авторка здійснила ґрунтовний аналіз міжнародно-правових засад формування системи фінансового моніторингу та належну увагу приділила дослідженню впливу рекомендацій FATF на розвиток національного законодавства. У роботі переконливо показано, що сучасна система фінансового моніторингу формується під значним впливом міжнародних стандартів, однак сама по собі імплементація таких стандартів не завжди гарантує досягнення належного рівня ефективності.

На мою думку, науковий інтерес становлять висновки авторки щодо комплексної природи неефективності первинного фінансового моніторингу. Важливо, що здобувачка не обмежується констатацією окремих законодавчих недоліків, а розглядає проблему через взаємодію нормативно-правових, організаційних, процедурних, інформаційно-технологічних та міжнародних чинників. Такий підхід дозволяє більш повно зрозуміти природу існуючих проблем та сформулювати комплексне бачення напрямів їх вирішення.

Позитивно оцінюю проведений аналіз діяльності суб'єктів первинного фінансового моніторингу та проблем реалізації ними покладених законодавством функцій. Особливо актуальними є висновки щодо застосування ризик-орієнтованого підходу, процедур належної перевірки клієнтів та встановлення кінцевих бенефіціарних власників. Саме ці механізми сьогодні визначають ефективність функціонування всієї системи фінансового моніторингу та значною мірою впливають на рівень фінансової безпеки держави.

Окремо хочу відзначити результати дослідження, присвячені міжнародному співробітництву та використанню матеріалів фінансового моніторингу у кримінальному провадженні. У сучасних умовах боротьба з легалізацією злочинних доходів дедалі більше виходить за межі окремих держав, що обумовлює необхідність ефективної взаємодії між національними

та міжнародними інституціями. Авторкою обґрунтовано важливість розвитку відповідних механізмів та вдосконалення правового регулювання у цій сфері.

Підтримую також висновки здобувачки щодо необхідності подальшої гармонізації законодавства України з правом Європейського Союзу. Запропонована трирівнева модель гармонізації видається логічною та такою, що відповідає сучасним євроінтеграційним процесам. Її реалізація може сприяти не лише вдосконаленню законодавства, а й підвищенню ефективності функціонування всієї системи AML/CFT.

На моє переконання, дисертаційне дослідження характеризується належним рівнем теоретичного узагальнення, внутрішньою логічністю, послідовністю викладення матеріалу та обґрунтованістю сформульованих висновків. Поставлені у роботі мета та завдання досягнуті, а отримані результати мають як теоретичне, так і практичне значення.

У цілому вважаю, що дисертаційна робота Трикози Тетяни на тему «Напрями вирішення проблеми неефективності первинного фінансового моніторингу в просторі національного законодавства» є самостійним завершеним науковим дослідженням, виконаним на належному науковому рівні, та заслуговує на позитивну оцінку і рекомендацію до подальшого проходження процедури захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Канд. юрид. наук, доц. О.В. Лахова: Підтримую актуальність обраної здобувачкою теми дисертаційного дослідження, оскільки питання забезпечення ефективності первинного фінансового моніторингу сьогодні безпосередньо пов'язані не лише з функціонуванням фінансової системи держави, але й із забезпеченням її економічної, фінансової та національної безпеки. В умовах воєнного стану, посилення міжнародних санкційних режимів, розвитку цифрових фінансових інструментів та євроінтеграційних процесів значення первинного фінансового моніторингу суттєво зростає, що обумовлює підвищену увагу як до його нормативного забезпечення, так і до практичної ефективності функціонування.

Ознайомившись із матеріалами дисертаційного дослідження, хочу відзначити, що авторкою проведено ґрунтовний аналіз сучасного стану правового регулювання фінансового моніторингу в Україні та міжнародних підходів до організації системи AML/CFT. Позитивне враження справляє широке використання міжнародних документів, рекомендацій FATF, матеріалів MONEYVAL, законодавства Європейського Союзу, а також сучасних наукових джерел, що дозволило забезпечити належний рівень теоретичного підґрунтя дослідження.

На мою думку, однією з переваг роботи є те, що авторка зосередила увагу не лише на характеристиці правового статусу суб'єктів фінансового моніторингу чи аналізі окремих законодавчих механізмів, а здійснила комплексне дослідження причин, які зумовлюють недостатню ефективність функціонування системи первинного фінансового моніторингу. У роботі переконливо показано, що відповідна проблема має системний характер та

охоплює нормативно-правові, організаційні, процедурні, інформаційно-технологічні та міжнародні аспекти.

Позитивно оцінюю сформульований авторкою підхід до визначення неефективності первинного фінансового моніторингу, а також запропоновану класифікацію чинників, які впливають на результативність діяльності суб'єктів фінансового моніторингу. Такі наукові узагальнення створюють належне підґрунтя для подальшого вдосконалення правового регулювання у цій сфері.

Заслуговують на увагу результати дослідження, присвячені аналізу проблем реалізації ризик-орієнтованого підходу, встановлення кінцевих бенефіціарних власників та належної перевірки клієнтів. Саме ці елементи сьогодні становлять основу сучасної системи фінансового моніторингу, а тому їх ефективне функціонування безпосередньо впливає на результативність усієї системи AML/CFT.

Вважаю обґрунтованими висновки авторки щодо необхідності подальшої цифровізації процедур фінансового моніторингу, розвитку міжвідомчої взаємодії та вдосконалення механізмів інформаційного обміну. В умовах стрімкого розвитку фінансових технологій та збільшення кількості транскордонних фінансових операцій саме ці напрями здатні забезпечити підвищення ефективності системи фінансового моніторингу в майбутньому.

Окремо хочу відзначити, що авторкою приділено належну увагу питанням судового контролю за діяльністю суб'єктів державного фінансового моніторингу та аналізу практики оскарження їх рішень. Такий підхід дозволяє розглядати систему фінансового моніторингу не лише як інструмент фінансової безпеки, а й крізь призму забезпечення прав людини, принципів верховенства права, правової визначеності та пропорційності.

На моє переконання, дисертаційне дослідження характеризується логічністю побудови, внутрішньою узгодженістю структурних елементів, належним рівнем наукової аргументації та обґрунтованості сформульованих висновків. Отримані результати мають як теоретичне, так і практичне значення та можуть бути використані у подальшій нормотворчій, правозастосовній і науковій діяльності.

Загалом вважаю, що дисертаційна робота Трикози Тетяни на тему «Напрями вирішення проблеми неефективності первинного фінансового моніторингу в просторі національного законодавства» є самостійним завершеним науковим дослідженням, відповідає вимогам, що ставляться до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», та заслуговує на позитивну оцінку.

Д-р. юрид. наук, проф. О.В. Марченко: Ознайомившись із матеріалами дисертаційного дослідження Трикози Тетяни на тему «Напрями вирішення проблеми неефективності первинного фінансового моніторингу в просторі національного законодавства», хочу відзначити актуальність обраної тематики та своєчасність проведеного дослідження. В умовах розвитку сучасних фінансових технологій, цифровізації економіки, функціонування держави в умовах воєнного стану та реалізації євроінтеграційного курсу України питання забезпечення ефективності первинного фінансового моніторингу набувають

особливого значення як для правової науки, так і для практики правозастосування.

На мою думку, позитивною рисою дисертаційного дослідження є його комплексний характер. Авторкою проведено ґрунтовний аналіз міжнародних стандартів FATF, документів MONEYVAL, законодавства України та Європейського Союзу, сучасної судової практики, а також наукових підходів до розуміння природи та змісту фінансового моніторингу. Водночас робота не зводиться лише до аналізу нормативно-правової бази, а містить власні наукові висновки та пропозиції щодо вдосконалення правового регулювання у досліджуваній сфері.

Особливої уваги заслуговує спроба авторки здійснити комплексне осмислення причин неефективності первинного фінансового моніторингу та відійти від традиційного розгляду цієї проблематики виключно через призму окремих законодавчих недоліків. Позитивно оцінюю сформульований підхід до визначення неефективності первинного фінансового моніторингу як комплексного правового явища, а також запропоновану класифікацію чинників, які впливають на результативність функціонування відповідної системи.

Науковий інтерес викликає обґрунтована авторкою концепція ефективного первинного фінансового моніторингу, побудована на принципах ризик-орієнтованості, пропорційності, цифровізації, інтегрованості інформаційних ресурсів та результативності. Вважаю, що запропонований підхід має потенціал для подальшого розвитку як у науковій площині, так і в процесі вдосконалення законодавства та практики його застосування.

Окремо хочу відзначити запропоновану трирівневу модель гармонізації законодавства України у сфері фінансового моніторингу з правом Європейського Союзу. На моє переконання, такий підхід є актуальним з огляду на сучасні євроінтеграційні процеси та дозволяє розглядати адаптацію національного законодавства не лише як імплементацію окремих правових норм, а як комплексну модернізацію всієї системи фінансового моніторингу відповідно до сучасних європейських стандартів.

Позитивно оцінюю також те, що авторка приділила значну увагу дослідженню особливостей функціонування системи фінансового моніторингу в умовах воєнного стану, питанням міжнародного співробітництва, використанню матеріалів фінансового моніторингу у кримінальному провадженні та практиці оскарження рішень суб'єктів державного фінансового моніторингу.

Вважаю, що дисертаційне дослідження характеризується логічною структурою, належним рівнем наукової аргументації та обґрунтованості висновків. Поставлені авторкою мета та завдання дослідження знайшли своє відображення у змісті роботи та отриманих результатах.

Загалом вважаю, що дисертаційна робота Трикози Тетяни є самостійним завершеним науковим дослідженням, результати якого мають теоретичне та практичне значення. Робота відповідає вимогам, які ставляться до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», а її

авторка заслуговує на позитивну оцінку та рекомендацію до подальшого проходження процедури захисту».

В ОБГОВОРЕННІ ДИСЕРТАЦІЇ КОНДРАТЬЄВА Є.Є. ВЗЯЛИ УЧАСТЬ:

Канд. юрид. наук, доц. О.А. Грабильнікова: Дисертаційна робота Трикози Тетяни є ґрунтовним і актуальним науковим дослідженням, яке справляє позитивне враження насамперед комплексністю підходу до вирішення поставленої наукової проблеми, належним рівнем теоретичного опрацювання матеріалу та практичною спрямованістю сформульованих висновків і пропозицій.

Під час сьогоднішнього обговорення здобувачка продемонструвала високий рівень обізнаності з проблематикою дослідження, вільне володіння матеріалом дисертаційної роботи та здатність аргументовано відстоювати власну наукову позицію. На поставлені запитання Трикоза Тетяна надала змістовні, логічні та вичерпні відповіді, що свідчить про глибоке розуміння як теоретичних засад функціонування системи фінансового моніторингу, так і сучасних проблем правозастосовної практики у цій сфері.

Особливо позитивно оцінюю те, що авторці вдалося не лише здійснити ґрунтовний аналіз національного законодавства та міжнародних стандартів у сфері запобігання та протидії легалізації доходів, а й сформулювати власне бачення причин неефективності первинного фінансового моніторингу та напрямів їх подолання. У роботі простежується прагнення здобувачки до комплексного осмислення досліджуваної проблематики з урахуванням сучасних викликів, пов'язаних із цифровізацією фінансових відносин, розвитком віртуальних активів, воєнним станом та європейською інтеграцією України.

Заслуговують на увагу запропоновані авторкою наукові підходи до визначення неефективності первинного фінансового моніторингу, класифікації чинників, що впливають на результативність функціонування відповідної системи, а також обґрунтована концепція підвищення ефективності первинного фінансового моніторингу та модель гармонізації національного законодавства з правом Європейського Союзу.

На мою думку, отримані результати мають як теоретичне значення для подальшого розвитку наукових досліджень у сфері фінансового та адміністративного права, так і практичне значення для вдосконалення законодавства України та діяльності суб'єктів фінансового моніторингу.

У цілому підтримую представлене дисертаційне дослідження та вважаю, що дисертаційна робота Трикози Тетяни на тему «Напрями вирішення проблеми неефективності первинного фінансового моніторингу в просторі національного законодавства» заслуговує на позитивну оцінку та може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій вченій раді для присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Д-р. юрид. наук, проф. Є.А. Кобрусєва: Підтримую позитивну оцінку представленого дисертаційного дослідження та вважаю, що обрана авторкою тема є актуальною як для сучасної юридичної науки, так і для практики функціонування системи фінансового моніторингу в Україні. В умовах постійного ускладнення фінансових відносин, розвитку цифрових технологій, поширення віртуальних активів та необхідності виконання міжнародних зобов'язань України питання підвищення ефективності первинного фінансового моніторингу набувають особливої ваги.

Позитивне враження справляє те, що авторка здійснила дослідження не лише на рівні аналізу чинного законодавства, а й розглянула функціонування системи первинного фінансового моніторингу у широкому контексті міжнародних стандартів, судової практики, діяльності суб'єктів фінансового моніторингу та сучасних викликів, пов'язаних із воєнним станом і євроінтеграційними процесами. Такий підхід дозволив сформулювати цілісне бачення досліджуваної проблематики та уникнути надмірно вузького нормативістського підходу.

На мою думку, однією з найбільш сильних сторін роботи є прагнення авторки перейти від опису окремих недоліків законодавства до виявлення системних причин неефективності первинного фінансового моніторингу. У роботі переконливо доводиться, що відповідна проблема обумовлена сукупністю взаємопов'язаних нормативно-правових, організаційних, процедурних, інформаційно-технологічних та міжнародних чинників. Саме такий підхід дозволяє сформулювати реалістичні та науково обґрунтовані напрями подальшого вдосконалення системи.

Схвально оцінюю висновки авторки щодо необхідності розвитку ризик-орієнтованого підходу, удосконалення механізмів встановлення кінцевих бенефіціарних власників, цифровізації процедур фінансового моніторингу та посилення міжвідомчої взаємодії. Особливо важливо, що запропоновані рекомендації не мають декларативного характеру, а базуються на результатах комплексного аналізу міжнародного досвіду та сучасних тенденцій розвитку систем AML/CFT.

Значний науковий інтерес становлять результати дослідження, присвячені питанням гармонізації законодавства України з правом Європейського Союзу. Запропонована авторкою модель гармонізації дозволяє розглядати цей процес як системну модернізацію правового регулювання, спрямовану не лише на виконання євроінтеграційних зобов'язань, а й на реальне підвищення ефективності національної системи фінансового моніторингу.

Вважаю, що дисертаційна робота характеризується належним рівнем наукової новизни, містить обґрунтовані теоретичні положення та практичні рекомендації, які можуть бути використані у нормотворчій діяльності, правозастосовній практиці та подальших наукових дослідженнях.

У цілому дисертація Трикози Тетяни є завершеним самостійним науковим дослідженням, виконаним на належному науковому рівні. Вважаю, що вона відповідає встановленим вимогам до дисертацій на здобуття ступеня

доктора філософії та заслуговує на позитивну оцінку і рекомендацію до захисту у спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право»

Канд. юрид. наук, проф. О.П. Литвин: Слід відзначити, що суттєвою перевагою представленої дисертаційної роботи є комплексний підхід до дослідження проблеми неефективності первинного фінансового моніторингу. Авторці вдалося поєднати ґрунтовний теоретико-правовий аналіз із дослідженням сучасної правозастосовної практики, міжнародних стандартів FATF, документів MONEYVAL, законодавства Європейського Союзу та особливостей функціонування національної системи фінансового моніторингу в умовах воєнного стану. Такий підхід дозволив не лише виявити існуючі проблеми правового регулювання та практики реалізації відповідних механізмів, а й сформулювати конкретні напрями їх удосконалення.

Позитивно оцінюю те, що здобувачка продемонструвала високий рівень аналітичного мислення та наукової самостійності. У роботі запропоновано авторське бачення причин неефективності первинного фінансового моніторингу, здійснено їх систематизацію та класифікацію, а також обґрунтовано власні підходи до підвищення ефективності функціонування національної системи AML/CFT. Особливий науковий інтерес становлять сформульована концепція ефективного первинного фінансового моніторингу та запропонована модель гармонізації національного законодавства з правом Європейського Союзу.

На мою думку, важливим результатом дослідження є висновок про те, що ефективність первинного фінансового моніторингу повинна оцінюватися не лише через формальне виконання суб'єктами законодавчо визначених процедур, а насамперед через їх здатність своєчасно виявляти, оцінювати та мінімізувати ризики легалізації доходів, фінансування тероризму та інших загроз фінансовій безпеці держави. Авторка переконливо доводить, що сучасна система фінансового моніторингу має ґрунтуватися на принципах ризик-орієнтованості, пропорційності, цифровізації, інтегрованості інформаційних ресурсів та результативності.

Робота відзначається логічністю побудови, чіткістю викладення матеріалу, належним рівнем аргументації та обґрунтованістю сформульованих висновків. Поставлені у дослідженні мета та завдання повністю знайшли своє відображення у змісті роботи, а отримані результати характеризуються як науковою новизною, так і практичною значущістю.

На моє переконання, дисертаційна робота Трикози Тетяни є самостійним завершеним науковим дослідженням, яке містить елементи наукової новизни, має теоретичну та практичну цінність і відповідає вимогам, що ставляться до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії. Вважаю, що представлену дисертацію можна рекомендувати до захисту у спеціалізованій вченій раді для разового захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Голова міжкафедрального семінару юридичного факультету д-р юрид. наук, проф. Т.В. Корнякова:

Чи є ще бажаючі виступити? Якщо бажаючих немає, то давайте перейдемо до обговорення висновку.

ВИСНОВОК

Актуальність теми дисертації. Особливе місце в системі запобігання та протидії легалізації злочинних доходів належить первинному фінансовому моніторингу, оскільки саме на рівні суб'єктів первинного фінансового моніторингу здійснюються ідентифікація та верифікація клієнтів, встановлення кінцевих бенефіціарних власників, оцінка ризиків, виявлення підозрілих фінансових операцій та передача відповідної інформації до Державної служби фінансового моніторингу України. Від ефективності функціонування цієї ланки залежить результативність усієї національної системи фінансового моніторингу, а також спроможність держави виконувати міжнародні зобов'язання у сфері AML/CFT.

Актуальність дослідження посилюється сучасними тенденціями розвитку міжнародного правового регулювання. Рекомендації FATF, оцінювальні процедури MONEYVAL та новітній пакет законодавства Європейського Союзу у сфері протидії відмиванню коштів передбачають перехід від формального виконання законодавчих вимог до оцінки фактичної ефективності функціонування системи фінансового моніторингу. Особливого значення набуває діяльність новоствореного Європейського органу з питань протидії відмиванню коштів (AMLA), покликаною забезпечити уніфікований підхід до реалізації AML/CFT-політики на території Європейського Союзу. Зазначені процеси безпосередньо впливають на подальший розвиток національного законодавства України в умовах реалізації євроінтеграційного курсу держави.

Додаткової актуальності проблематиці надають умови воєнного стану та пов'язані з ними ризики використання фінансової системи для обходу санкційних обмежень, приховування походження активів, незаконного переміщення капіталу, фінансування терористичної діяльності та інших загроз національній безпеці. У таких умовах підвищуються вимоги до ефективності роботи суб'єктів первинного фінансового моніторингу, здатності своєчасно виявляти ризикові фінансові операції та забезпечувати належний рівень інформаційної взаємодії з державними органами.

Водночас аналіз національного законодавства та практики його реалізації свідчить про наявність низки проблем, що негативно впливають на ефективність первинного фінансового моніторингу. До таких проблем належать фрагментарність окремих елементів правового регулювання, недостатня узгодженість механізмів взаємодії між суб'єктами фінансового моніторингу, складність процедур належної перевірки клієнтів та встановлення кінцевих бенефіціарних власників, неоднорідність правозастосовної практики, а також недостатня адаптованість окремих законодавчих механізмів до сучасних цифрових технологій та ризик-орієнтованого підходу.

Затвердження теми та плану дисертації. Тема дисертації затверджена Вченою радою Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара (протокол №5 від 18.11.2021 року), науковим керівником призначено

професорку кафедри цивільного, трудового та господарського права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, д.ю.н., проф. Патерило І.В.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до індивідуального плану підготовки здобувача третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 081 «Право».

Тема дисертації відповідає стратегічним напрямкам державної політики України у сфері забезпечення фінансової безпеки, запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, а також реалізації євроінтеграційного курсу України щодо адаптації національного законодавства до правової системи Європейського Союзу та відповідає Стратегії розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2016-2020 р.р., а також в межах наукової теми: «Виявлення особливостей та вдосконалення нормативних парадигм у сфері регулювання цивільно-правових відносин та господарської діяльності в Україні в умовах євроінтеграції», яка здійснювалась на кафедрі цивільного, трудового та господарського права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара (2022-2025 р.).

Дослідження узгоджується з положеннями Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», Стратегії розвитку системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення на період до 2026 року, Державної антикорупційної програми на 2023-2025 роки, а також міжнародних зобов'язань України в межах співробітництва з FATF, MONEYVAL та Європейським Союзом.

Окремі положення дисертації спрямовані на наукове забезпечення процесів удосконалення правового регулювання первинного фінансового моніторингу в умовах воєнного стану, розвитку механізмів міжнародного співробітництва у сфері фінансової безпеки та гармонізації національного законодавства з новим AML/CFT-пакетом Європейського Союзу (Anti-Money Laundering and Countering the Financing of Terrorism) - Національної стратегії повернення активів в Україні на 2023-2025 роки (схвалена Розпорядженням КМУ №670-р) та План заходів до неї (схвалений Розпорядженням КМУ №759-р).

Публікації та особистий внесок здобувача. Основні теоретичні положення, висновки та практичні рекомендації, викладені в дослідженні, обговорювалися на засіданні кафедри цивільного, трудового та господарського права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, та були оприлюднені на міжнародних науково-практичних конференціях: «Сучасний стан і перспективи розвитку держави і права» (11-12.11.2024р., м. Дніпро,

Україна.); 3-й Міжнародній науково-практичній конференції «Current Challenges in Scientific Research» (01-03.06.2026р., м. Вроцлав, Польща).

Окремі результати дослідження відображено у 2 практико орієнтованих публікаціях. Результати дисертаційного дослідження використані під час підготовки наукових доповідей, публікацій та обговорення актуальних проблем правового регулювання фінансового моніторингу, удосконалення механізмів запобігання легалізації (відмиванню) доходів та адаптації національного законодавства до міжнародних стандартів у сфері AML/CFT.

Основні результати дисертаційного дослідження відображено у 7 наукових працях, з яких 3 статті опубліковані у фахових наукових виданнях України, включеному до переліку наукових фахових видань України категорії «Б» за спеціальністю 081 «Право», та 2 тези доповідей на міжнародних наукових конференціях та 2 статті у науково-практичних виданнях.

Усі наукові положення, висновки та рекомендації, викладені в дисертації та опублікованих за темою дослідження наукових працях, належать автору особисто. Ідеї та результати, що належать іншим авторам, використано виключно з дотриманням вимог академічної доброчесності та супроводжено відповідними посиланнями на джерела їх опублікування.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є одним із перших у вітчизняній юридичній науці комплексних досліджень правових проблем неефективності первинного фінансового моніторингу та напрямів їх вирішення в умовах розвитку національного законодавства, євроінтеграційних процесів і функціонування правового режиму воєнного стану.

У результаті проведеного дослідження:

уперше:

– сформульовано комплексний науковий підхід до розуміння неефективності первинного фінансового моніторингу як правового явища, що проявляється у невідповідності між законодавчо визначеними завданнями системи первинного фінансового моніторингу та фактичними результатами їх реалізації суб'єктами первинного фінансового моніторингу;

– запропоновано класифікацію причин неефективності первинного фінансового моніторингу, до яких віднесено нормативно-правові, організаційно-управлінські, інформаційно-комунікаційні, технологічні та міжнародно-правові чинники, що впливають на результативність функціонування системи фінансового моніторингу;

– обґрунтовано концепцію правового забезпечення ефективності первинного фінансового моніторингу, основу якої становить поєднання ризик-орієнтованого підходу, принципу пропорційності регуляторного впливу, цифровізації процедур фінансового моніторингу та посилення інформаційної взаємодії між суб'єктами первинного і державного фінансового моніторингу;

– запропоновано авторський підхід до визначення напрямів гармонізації законодавства України з новим AML/CFT-пакедом Європейського Союзу шляхом імплементації окремих правових механізмів діяльності AMLA,

удосконалення процедур належної перевірки клієнтів та розвитку системи ризик-орієнтованого нагляду;

удосконалено:

– наукові підходи до визначення правового статусу суб'єктів первинного фінансового моніторингу шляхом обґрунтування необхідності диференціації обсягу їх обов'язків залежно від характеру ризиків, виду діяльності та рівня залученості до фінансових операцій;

– положення щодо адміністративно-правового механізму державного управління та нагляду у сфері первинного фінансового моніторингу шляхом визначення напрямів оптимізації взаємодії між суб'єктами державного фінансового моніторингу, правоохоронними органами та суб'єктами первинного фінансового моніторингу;

– наукові підходи до правового регулювання процедур встановлення кінцевих бенефіціарних власників та реагування на розбіжності у відповідних реєстрах шляхом посилення правових механізмів верифікації інформації та міжвідомчого інформаційного обміну;

– теоретичні положення щодо використання матеріалів фінансового моніторингу у кримінальному провадженні та міжнародному співробітництві з урахуванням особливостей функціонування державних інституцій в умовах воєнного стану;

дістали подальшого розвитку:

– наукові положення щодо співвідношення первинного та державного фінансового моніторингу в системі запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення;

– доктринальні підходи до визначення ролі міжнародних стандартів FATF і рекомендацій MONEYVAL у формуванні національного законодавства України у сфері фінансового моніторингу;

– наукові уявлення про правові засади використання цифрових технологій, автоматизованих механізмів аналізу ризиків та інформаційно-аналітичних систем у діяльності суб'єктів первинного фінансового моніторингу;

– положення щодо судового контролю за діяльністю суб'єктів державного фінансового моніторингу та захисту прав учасників фінансових правовідносин при оскарженні відповідних рішень, дій чи бездіяльності.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в тому, що сформульовані у дисертації теоретичні положення, висновки та пропозиції можуть бути використані у нормотворчій, правозастосовній, науково-дослідній та освітній діяльності.

У нормотворчій діяльності результати дослідження можуть бути використані під час удосконалення законодавства України у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, а також при підготовці проектів нормативно-правових актів, спрямованих на гармонізацію

національного законодавства з міжнародними стандартами FATF, рекомендаціями MONEYVAL та правом Європейського Союзу.

У правозастосовній діяльності запропоновані в роботі висновки можуть бути використані суб'єктами державного фінансового моніторингу, правоохоронними органами, органами прокуратури та судами під час застосування законодавства у сфері фінансового моніторингу, розгляду спорів щодо оскарження рішень суб'єктів державного фінансового моніторингу, а також при використанні матеріалів фінансового моніторингу у кримінальному провадженні.

Практичний інтерес результати дослідження становлять для суб'єктів первинного фінансового моніторингу, зокрема банків, фінансових установ, адвокатів, нотаріусів, аудиторів, бухгалтерів та інших спеціально визначених суб'єктів, діяльність яких пов'язана із виконанням вимог законодавства у сфері фінансового моніторингу. Запропоновані підходи можуть бути використані для вдосконалення внутрішніх процедур належної перевірки клієнтів, оцінки ризиків, встановлення кінцевих бенефіціарних власників та організації взаємодії з суб'єктами державного фінансового моніторингу.

У сфері міжнародного співробітництва результати дослідження можуть бути використані під час реалізації заходів з адаптації законодавства України до сучасних механізмів Європейського Союзу у сфері AML/CFT, а також у процесі вдосконалення механізмів інформаційного обміну та взаємодії з міжнародними організаціями у сфері фінансової безпеки.

У науково-дослідній діяльності положення та висновки дисертації можуть бути використані для подальших досліджень проблем правового регулювання фінансового моніторингу, фінансової безпеки держави, міжнародного співробітництва у сфері протидії легалізації злочинних доходів та гармонізації законодавства України з правом Європейського Союзу (Акт впровадження результатів дисертаційної роботи у наукову діяльність Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара від 01.06.2026 р.).

В освітньому процесі результати дослідження можуть бути використані під час викладання навчальних дисциплін «Фінансове право», «Банківське право», «Господарське право», «Актуальні питання правового регулювання валютних правовідносин», «Міжнародне кримінальне право», дисципліни, що містять в робочих програмах тематику щодо запобігання корупції та протидії легалізації (відмиванню) доходів, а також при підготовці підручників, навчальних посібників, методичних рекомендацій та інших навчально-методичних матеріалів для здобувачів вищої освіти юридичних спеціальностей (Акт впровадження результатів дисертаційної роботи у наукову діяльність Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара від 01.06.2026 р.).

Список публікацій здобувача за темою дисертації В яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Трикоза Т. В. Актуальні аспекти реалізації положень законодавства у сфері фінансового моніторингу. *Правові новели*. №14. С. DOI:

<https://doi.org/10.32782/ln.2021.14.029>

URL:

https://www.legalnovels.in.ua/journal/14_2021/31.pdf

2. Трикоза Т. В. Реалізація заходів протидії відмиванню коштів та фінансування тероризму та інших заходів системи фінансового моніторингу. *Науковий юридичний журнал «Правові новели»*. №15. 2021. С. DOI: <https://doi.org/10.32782/ln.2021.15.37>

URL:

https://www.legalnovels.in.ua/journal/15_2021/39.pdf

3. Трикоза Т. В. Щодо порушень законодавства з питань фінансового моніторингу та заходів його посилення. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. №1.2024. С. 236-241. DOI: <https://doi.org/10.32782/2408-9257-2024-1-43> URL: https://apnl.dnu.in.ua/1_2024/45.pdf

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

4. Трикоза Т. В. Фінансовий моніторинг та заходи його посилення. Сучасний стан і перспективи розвитку держави і права. *Матеріали XV Міжнародної наукової конференції студентів, аспірантів та молодих вчених (10 листопада 2024 року) / За заг. ред. С.І. Оковитий та О.Л. Соколенко*. Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара. м. Дніпро, 2024. С. 76-78. URL: <https://repository.dnu.dp.ua/document-details/5575>

5. Трикоза Т. В. *Матеріали 3-ї Міжнародної науково-практичної конференції «Current Challenges in Scientific Research» (01-03.06.2026; м. Вроцлав, Польща)*. С. 296-301. URL: https://www.eoss-conf.com/wp-content/uploads/2026/06/Wroclaw_Poland_01.06.26.pdf

6. Трикоза Т. В. Якими були наслідки порушень законодавства з питань фінмоніторингу. *Юридична практика*. 28.12.2023. URL: <https://pravo.ua/iakymy-buly-naslidky-porushen-zakonodavstva-z-pytan-finmonitorynhu/>

7. Трикоза Т. В. Нюанси сингулярного правонаступництва у справах про банкрутство. *Юридична практика*. 31.03.2023. URL: <https://pravo.ua/niuansy-synhuliarnoho-pravonastupnytstva-u-spravakh-pro-bankrutstvo/>

На підставі заслуховування та обговорення доповіді Трикози Т.В. про основні положення дисертаційної роботи, питань та відповідей на них

УХВАЛИЛИ:

1. Дисертаційна робота Трикози Тетяни Вікторівни на тему: «Напрямки вирішення проблеми неефективності первинного фінансового моніторингу в просторі національного законодавства», подана на здобуття ступеня доктора філософії з галузі 08 Право за спеціальністю 081 Право є завершеним, самостійним дослідженням, в якому отримані нові науково обґрунтовані результати, що розв'язують конкретне наукове завдання і відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів

України від 12.01.2022 р. № 44) та може бути винесена на розгляд Вченої ради Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара для розгляду питання про утворення спеціалізованої вченої ради для разового публічного захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальності 081 Право.

2. Рекомендувати дисертаційну роботу Трикози Тетяни Вікторівни на тему: «Напрямки вирішення проблеми неефективності первинного фінансового моніторингу в просторі національного законодавства», до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді для присудження Трикозі Т.В. ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право.

3. Клопотати перед Вченою радою університету розглянути питання про створення спеціалізованої вченої ради для проведення разового захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право Трикози Тетяни Вікторівни у такому складі:

ВІДОМОСТІ

про членів спеціалізованої вченої ради для разового захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 «Право» аспірантки **Трикози Тетяни Вікторівни «Напрямки вирішення проблеми неефективності первинного фінансового моніторингу в просторі національного законодавства»** у Дніпровському національному університеті імені Олеся Гончара, Міністерство освіти і науки України

№ з/п	Прізвище, ім'я, по батькові	Місце основної роботи, підпорядкування, посада	Науковий ступінь, шифр, назва спеціальності, за якою захищена дисертація, рік присудження	Вчене звання (за спеціальністю, кафедрою), рік присвоєння	Наукові публікації, опубліковані за останні п'ять років, за науковим напрямом, за яким підготовлено дисертацію здобувача
1	Марченко Олеся Володимирівна (голова)	Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України, професор кафедри цивільного, трудового та господарського права	Доктор юридичних наук, 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право, 2020 р., Україна	Професор кафедри цивільного, трудового та господарського права, 2022 р., Україна	1. Марченко О. В. Особливості припинення юридичних осіб у контексті правового забезпечення реформи господарської діяльності в Україні. <i>Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»</i> . Випуск № 01. 2025. С. 267-271. DOI https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.01.43 URL: https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2025/02/45.pdf (фахове видання, категорія «Б»).
					2. Марченко О. В. Злиття та приєднання: юридичні наслідки для підприємницьких товариств. <i>Право і суспільство</i> . № 2. 2024. С. 790-795. DOI

					<p>https://doi.org/10.32842/2078-3736/2024.4.97 URL:http://www.pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2024/4_2024/99.pdf (фахове видання, категорія «Б»). 3. Марченко О. В. Правовий аналіз ефективності застосування різних форм реорганізації підприємницьких товариств. <i>Юридичний науковий електронний журнал</i>. № 1 2025. С. 691-694. DOI https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-12/162 URL: http://lsej.org.ua/12_2024/165.pdf (фахове видання, категорія «Б»).</p>
2	Блінова Ганна Олександрівна (опонент)	Національний та технічний університет «Дніпровська політехніка» Міністерства освіти і науки, професор кафедри цивільного, господарського та екологічного права	Доктор юридичних наук 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право, 2020 р., Україна	професор кафедри цивільного, господарського та екологічного права, 2023 р., Україна	<p>1. Блінова Г.О. Інформаційно-правове забезпечення механізму поводження з відходами війни. <i>Юридичний науковий електронний журнал</i>. №7. 2023. С. 93-99. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-7/20 URL: https://lsej.org.ua/7_2023/20.pdf (фахове видання, категорія «Б»). 2. Блінова Г.О. Порушення бюджетного законодавства: судова практика притягнення до адміністративної відповідальності. <i>Право і суспільство</i>. № 6. С. 426-433. 2023. DOI: https://doi.org/10.32842/2078-3736/2023.6.62 URL: https://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2023/6_2023/62.pdf (фахове видання, категорія «Б»). 3. Блінова Г.О. Теоретичні та практичні аспекти кваліфікації адміністративних правопорушень у бюджетній</p>

					сфері. <i>Юридичний науковий електронний журнал</i> . №2. 2024. С. 588-593. DOI https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-2/145 . URL: http://www.lsej.org.ua/2_2024/147.pdf (фахове видання, категорія «Б»).
3	Резворович Кристина Русланівна (опонент)	Дніпровський державний університет внутрішніх справ Міністерства внутрішніх справ, завідувач кафедри цивільного права та процесу	Доктор юридичних наук 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право, 2022 р., Україна	Доцент кафедри кримінального права та кримінології, 2013 р., Україна	1. Резворович К. Р. Проблемні питання набуття повноважень ліквідатора у ліквідаційному процесі, не пов'язаному з банкрутством підприємницького товариства. <i>Науковий вісник Ужгородського Національного Університету</i> . Серія Право. Випуск 87: частина 1. 2025. С. 252-258. DOI https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.87.1.37 URL: https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2025/03/39.pdf (фахове видання, категорія «Б»).
					2. Резворович К. Р. Реорганізація бізнесу в умовах воєнного стану: злиття, приєднання, поділ та перетворення. <i>Юридичний науковий електронний журнал</i> . № 5. 2024. С. 878-890. DOI https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-5/169 URL: http://www.pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2024/5_2024/120.pdf (фахове видання, категорія «Б»).
					3. Резворович К. Р. Процедура реорганізації юридичних осіб в умовах воєнного стану. <i>Право і суспільство</i> . № 5. 2024. С. 821-827. DOI https://doi.org/10.32842/2078-3736/2024.5.118 URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2024/5_2024/120.pdf (фахове видання, категорія «Б»).

4	Алексеевко Ігор Григорович (рецензент)	Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України, професор кафедри цивільного, трудового та господарського права	Доктор політичних наук, 23.00.02 – політичні інститути та процеси; 2011 р., кандидата юридичних наук, 12.00.01 теорія та історія держави і права; історія політичних і правових вчень, 2002 р., Україна	Професор кафедри цивільного, трудового та господарського права, 2020 р., Україна	«Б»)). 1. Алексеевко І. Г. Щодо поняття «припинення діяльності підприємницького товариства» та припинення його правосуб'єктності. <i>Юридичний науковий електронний журнал</i> . № 1. 2025. С. 180-183. DOI https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-1/38 URL: http://www.lsej.org.ua/1_2025/40.pdf (фахове видання, категорія «Б»). 2. Алексеевко І. Г. Правове регулювання виконання зобов'язань при ліквідації господарських товариств. <i>Право і суспільство</i> . № 2. 2024. С. 705-710. DOI https://doi.org/10.32842/2078-3736/2024.2.101 URL: http://www.pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2024/2_2024/103.pdf (фахове видання, категорія «Б»). 3. Алексеевко І. Г. Особливості припинення юридичних осіб за рішенням суду. <i>Юридичний науковий електронний журнал</i> . № 12. 2024. С. 688-690. DOI https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-12/161 URL: http://lsej.org.ua/12_2024/164.pdf (фахове видання, категорія «Б»).
5	Лахова Олена Вадимівна (рецензент)	Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, Міністерство освіти і науки України	Кандидат юридичних наук 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право, 2017	Доцент кафедри адміністративного і кримінального права, 2021 р., Україна	1. Лахова О.В. Реалізація права на позасудове (адміністративне) оскарження рішень, дій чи бездіяльності посадових осіб. <i>Юридичний науковий електронний журнал</i> . 2023. № 4. С. 804–806. (фахове видання, категорія «Б») DOI:

	<p>науки України, доцент кафедри адміністративного і кримінального права</p>	<p>р., Україна</p>	<p>https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-4/195 URL: http://www.lsej.org.ua/4_2023/195.pdf 2. Грабильнікова О.А., Лахова О.В. Інституційно-правові засади адміністративного регулювання патентної діяльності в Україні: роль спеціалізованих органів та інформаційної інфраструктури. <i>Юридичний вісник</i>. 2025. № 5. С. 62–68. (фахове видання, категорія «Б») DOI: https://doi.org/10.32782/yuv.v5.2025.8 URL: http://yurvisnyk.in.ua/v5_2025/10.pdf 3. Приходько О. М., Лахова О. В. Вплив цифровізації державного управління на адміністративно-правове регулювання патентної діяльності в Україні. <i>Науковий вісник Ужгородського національного університету</i>. 2025. Серія: «Право». Вип. 92. Ч. 3. С. 235–240. (фахове видання, категорія «Б») DOI: https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.92.3.31 URL: https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2026/01/33-2.pdf</p>
--	--	--------------------	--

Результати відкритого голосування:

«За» – 17 осіб.

«Проти» – немає.

«Утрималися» – немає.

Рішення прийнято одностайно.

Голова

міжкафедрального семінару

Тетяна КОРНЯКОВА

Секретар

Олена ГРАБИЛЬНІКОВА